

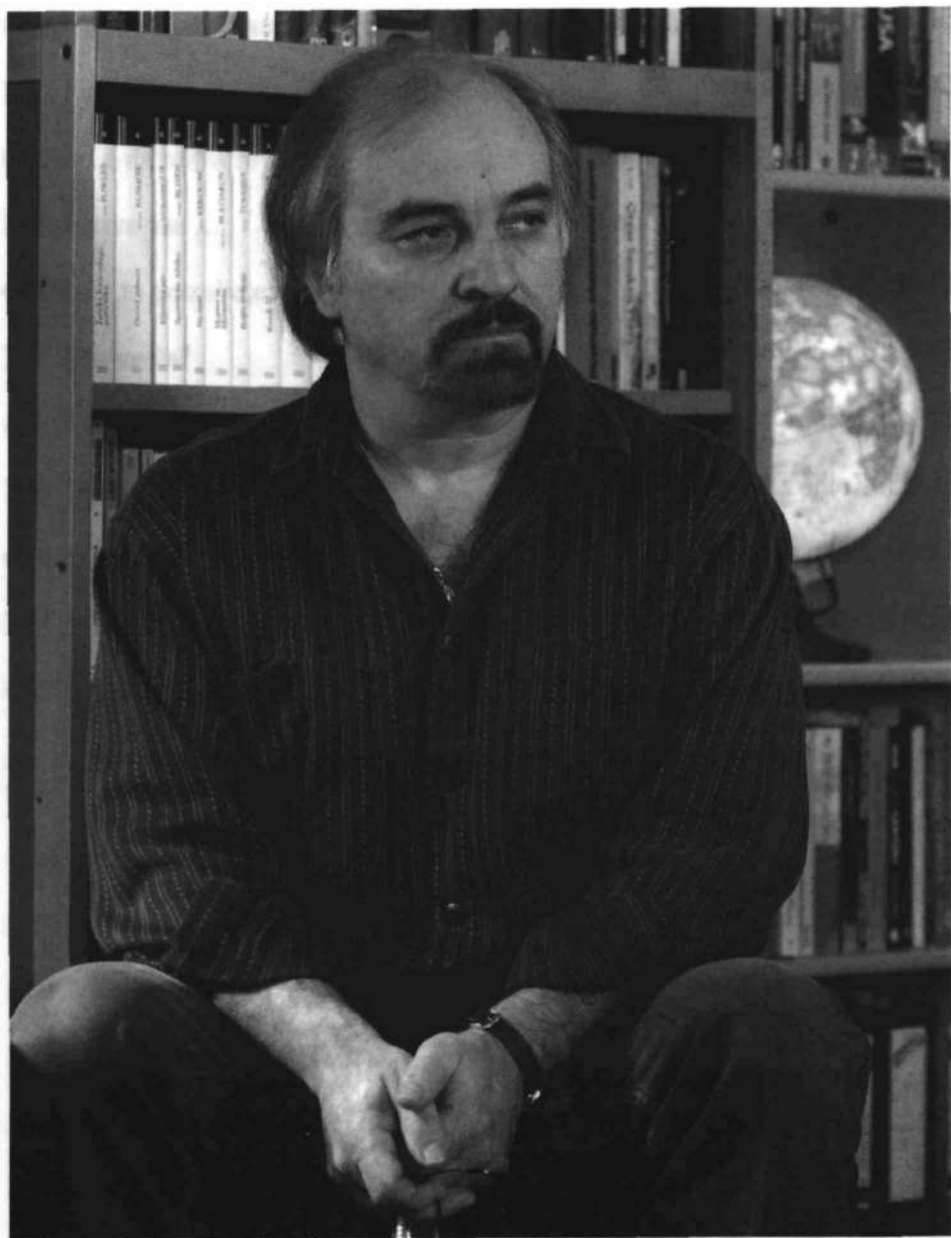

Foto: Igor Modic

EVALD FLISAR

Evald Flisar se je rodil v Prekmurju, obiskoval gimnazijo v Murski Soboti, študiral primerjalno književnost v Ljubljani, angleški jezik in literaturo v Londonu ter psihologijo v Avstraliji. Med potovanji po svetu (obiskal je več kot osemdeset držav, Indijo celo sedemkrat) se je preživiljal na različne načine: v Sydneyju v Avstraliji je vozil podzemni vlak, v Londonu je urejal (med drugim) *Enciklopedijo znanosti in tehnologije* ter pisal zgodbe in igre za BBC, v Hollywoodu je pisal scenarij itd. Med letoma 1995 in 2002 je bil predsednik Društva slovenskih pisateljev, od leta 1998 je glavni urednik Sodobnosti. Sedemnajst let je živel v Londonu; od leta 1990 živi pretežno v Ljubljani. Literarne nastope je imel po vsem svetu; njegova prozna in dramska dela so bila prevedena v dvaindvajset jezikov, med njimi v tako eksotične, kot so islandščina, bengalsčina, malajščina, marati in arabščina.

Med Flisarjevimi proznimi deli je najbolj znan njegov šestkrat ponatisnjeni *Čarovnikov vajenec*. Njegovi drugi romani so *Mrgolenje prahu*, *Noro življenje*, *Potovanje predaleč* (štirje ponatisi, po njem je TV Slovenija posnela nadaljevanko), *Velika žival samote*, *Ljubezni tri in ena smrt*, *Čaj s kraljico*. Izdal je dve zbirki kratke proze, *Lov na lovca* in *Zgodbe s poti* (tudi ponatisnjene). Je tudi avtor treh potopisnih knjig, ki jih literarna zgodovina uvršča med najboljše slovenske potopise: *Tisoč in ena pot*, *Južno od severa*, *Popotnik v kraljestvu senc* (za slednjega je prejel nagrado Prešernovega sklada). Pravkar je izšla njegova zbirka potopisnih esejev *Na poti v nebesa sem se oglasil v peklu*.

Napisal je štirinajst dram. Najbolj znani sta *Kaj pa Leonardo?* (zanjo je leta 1993 prejel Grumovo nagrado za najboljši dramski tekst) in *Jutri bo lepše* (zanjo je istega leta prejel nagrado Prešernovega sklada). Prva je bila večkrat uprizorjena na tujem, tudi v londonskem West Endu, druga pa (na odru ali v izvirni radijski različici) v osemnajstih državah, pred dvema letoma v Avstriji, kjer so jo kritiki opisali kot "gledališki čudež" in kot "mojstrovino, ki prikazuje rojstvo postmoderne družbe".

Njegova novejša drama, *Nora Nora* (Grumova nagrada za najboljši dramski tekst 2004) je bila lani uspešno uprizorjena v Prešernovem gledališču v Kranju, februarja letos pa v arabskem prevodu v elitnem egiptovskem gledališču Hanager Theatre v Kairu. Prevedena je tudi v češčino in angleščino; jeseni bo doživela javno bralno predstavo v londonskem gledališču Soho Poly. SNG Drama v Mariboru je aprila letos ponovno uprizorila *Enajsti planet*, nove uprizoritve Flisarjevih dram pa pripravljajo v Kalkuti (*Kaj pa Leonardo?*), Atenah (*Jutri bo lepše*) in Kairu (*Enajsti planet*). Newyorška založba Texture Press pripravlja izdajo desetih Flisarjevih dram v angleščini (*Collected Plays*, 1).

Evald Flisar

Gledališče z malo začetnico in velike teme na začetku novega tisočletja

V gledališču že od nekdanj nagonso težim k intimnosti, k zmanjšanju razdalje med igralcem in gledalcem, celo k ustvarjanju občutka, da sta vpletena v skupno zaroto: v tihi dogovor o rušenju iluzije, da je izmišljeni svet manj resničen od stvarnosti. Zato ne maram gledaliških dvoran, v katerih se ta razdalja poveča; ne maram odrov, na katerih igralci postanejo figure na šahovnici režiserjevega koncepta. Skladno s tem pojmujem tudi gledališko dogajanje: ne kot prihajanje in odhajanje, kot zunanjo akcijo, kot mizanscensko živahnost (ta se mi hitro zazdi sama sebi namen), ampak kot majhne in velike premike v medsebojnih odnosih dramskih likov, kot zaporedje miselnih in čustvenih vzgibov, ki ustvarjajo napetost (gledljivost) z majhnimi, čeprav opaznimi izraznimi sredstvi: morda s pogledom, s kretnjo roke, celo s tišino. Sovražim teatralnost, ki se pogosto vrine med gledalca in dramsko dogajanje kot neprebojna pregraja (razen v primerih, ko je lik teatralen po svojem značaju). Odrski efekti, pa naj so tehnično še tako domiselni in popolni, me skoraj vedno pustijo hladnega; ob njih uživam v cirkusu, veliko manj v gledališču, kjer se mi zdijo prešibka kompenzacija za resnično dramatičnost.

Kot dramatika me neskončno bolj kot ideje pritegujejo človeške usode, predvsem usode ljudi, ki so žrtve svojih lastnih zablod, svojih majhnih človeških (občečloveških?) šibkosti, predvsem pa trmastega, nezavednega, lahko pa tudi odkrito ambicioznega hrepenenja po tem, da bi živeli drugače, bili kdo drug, kaj drugega, v kakšnem drugem svetu, kjer bi vprašanja imela odgovore in bi smisel življenja bil definiran in nedvoumen.

Po štirinajstih dramah mi je jasno, da se najbolje znajdem v univerzalnih temah, ki se gibljejo po negotovem robu med teleološko zmedo postmodernega človeka in (iz strahu pred kaosom skovano) gotovostjo, ki strah samo še pogloblja ter s paradiranjem lažne moči ustvarja razmere za to, da smo na koncu vsi poraženi, vsak po svoje. Nasploh doživljam ta svet kot prečudovit in hkrati grotesken prostor, v katerega smo pahnjeni brez našega privoljenja in potem na enak način odslovljeni, ne da bi pustili za sabo kaj več kot obilje napačnih vprašanj in preobilje še bolj napačnih odgovorov. Mislim, da ima resno gledališče na začetku novega tisočletja eno samo veliko temo: usodo Boga oropanega subjekta, prepuščenega lastni iznajdljivosti. To je tema, ki se ji posvečam v vseh svojih dramah (morda najmanj očitno v tistih, ki sem jih postavil v lokalne družbeno-zgodovinske okvire).

Zakaj podnaslavljam svoja besedila kot tragikomedije? Zanimivo je, da nekateri kritiki navajajo ta izraz v narekovajih; morda zato, ker domnevajo, da je tragikomedija seštevek tragičnega in komičnega. To seveda še zdaleč ni. Unamuno govori o tragičnem občutenju življenja; jaz ga doživljam kot (smem tako reči?) postabsurdno polje možnosti v mejah absolutne brezizhodnosti, kjer se človek, ki noče znoreti, lahko oprijema le sproti ustvarjenih plodov domišljije, edine rešilne vrvi, ki nam jo je Bog vrgel v močvirje nesmisla, v katerem bi sicer utonili. Toda človek – kot lastnik domišljije, ki obvladuje njega – je komično bitje: ponosno koraka proti vislicam, ki si jih je sam postavil (čeprav se tega po navadi zave šele v trenutku, ko zabinglja). Tragikomičnost je občutek, ki ga ustvarja zavest o tem, da smo vsi na poti, čeprav nikamor ne moremo.

Evald Flisar

Akvarij

(Nominacija za Grumovo nagrado 2004, 2005)

Osebe

KONRAD, 58

DAMJAN, 23

MIKLAVŽ, 38

KATARINA, 48

MATILDA, 23

RADIOVOJ, 58

LUCIJA, 42

Prvo dejanje

Dogaja se v okusno opremljenem dnevnem prostoru predmestne hiše. Vrata na levi vodijo v kuhinjo, vrata na desni v vežo; za temi vrati so vhodna vrata hiše, ki jih ne vidimo, jih pa slišimo, kadar se odprejo ali zaprejo. Poleg sedežne garniture potrebujemo televizor, obrnjen tako, da ekrana ne vidimo, mizico s pijačami in telefonom, morda glasbeni stolp, pa običajne slike, knjižne police in kar pač sodi v domovanje dobro situiranih izobražencev.

1.

(Ko se dvigne zavesa, pride Konrad iz kuhinje z velikim pladnjem ogrske salame, različnih vrst sira in mini ciabatt. Položi pladenj na klubsko mizico, pobere z nje videokaseto, jo vzame iz ovitka in vstavi v videoaparatus pod televizorjem. Zavali se na kavč, z daljincem vključi aparat. Loti se hrane na pladnju, vmes gleda film. Kmalu ga zmoti Damjan, ki vstopi iz veže.)

DAMJAN: *(se ozre proti ekranu)* Casa – blanca?

KONRAD: Ti ni všeč?

DAMJAN: Sentimentalen shit, ki so ga posneli v srednjem veku in sem ga videl že petkrat?

KONRAD: Čeprav ti ni všeč?

DAMJAN: Gledal sem jo, da bi ugotovil, zakaj mi ni všeč.

KONRAD: Vzemi kos salame. Ali bi raje sir?

DAMJAN: *(si porine v usta salamo in kosček sira)* A še nisi slišal za zdravo prehrano? In kdaj si nazadnje stopil iz stanovanja? Do videoteke ni daleč, lahko bi gledal vsak dan drugačen sentimentalni dolgčas. Povej mi, kaj hočeš, pa ti prinesem.

KONRAD: Imam, kar potrebujem.

DAMJAN: Ne vem, zakaj nočeš živeti v sedanosti.

KONRAD: (*pogleda na zapestno uro*) Živim v sedanjosti. Danes je deseti oktober. Če bi živel v preteklosti, bi bil danes deseti avgust. Kje pa ti živiš?

DAMJAN: V prihodnosti.

KONRAD: Ampak Damjan, potem se ti gotovo mudi, saj veš, kako zmuzljiva je rada prihodnost, zasledovati jo moraš neizprosno in brez oddiha, gotovo te čaka kaj nujnega. (*Še enkrat pogleda na uro, češ ...*)

DAMJAN: (*vzame še nekaj koščkov salame in sira*) Hočem reči, da bi namesto starih filmov lahko kdaj gledal CNN. Te ne zanima, kako stvari tečejo zdaj, ko ne moreš več vplivati nanje?

KONRAD: Ne.

DAMJAN: Znorel boš, če kar naprej gledaš isti film.

KONRAD: (*nekoliko dvigne glas*) Kar naprej ga gledam zato, ker ga nikoli ne morem v miru pogledati do konca.

DAMJAN: Ne bom te motil.

KONRAD: Hvala.

DAMJAN: Čudi me le, da ne najdeš časa, da si ogledaš moj TV-šov.

KONRAD: Od kdaj pa imaš svoj TV-šov?

DAMJAN: Odkar sem ti na mizico položil uradno vabilo na snemanje in si ga skupaj z drugo pošto zabrisal v koš.

KONRAD: Sorry ...

DAMJAN: Sem nečak tvoje žene, stanujem v mansardi vajine hiše, sem tako rekoč član družine oziroma skušam biti, ti pa s prstom ne migneš, da bi izvedel, kako se počutim, o čem razmišljam, kaj me zanima –

KONRAD: Vse v redu v mansardi? Potrebuješ kaj? Nov glasbeni stolp, preprogo, jacuzzi? Ne, jacuzzi smo ti vgradili. Morda potrebuješ namesto strešnega okna frčado z balkonom, za lepši razgled.

DAMJAN: Kje pa je Lucija, by the way?

KONRAD: Odšla je na srečanje psihologov v Budimpešto.

DAMJAN: Že spet? A ni bila prejšnji mesec?

KONRAD: Ne, prejšnji mesec je bila v Pragi.

DAMJAN: Nič mi ni rekla.

KONRAD: Saj poznaš ženske. Še na pamet jim ne pade, da bi nečake, sestrične in daljne bratrance obveščale o svojih načrtih.

DAMJAN: Problem je ta, da imam danes zvečer obisk.

KONRAD: Odlično, kdo pa prihaja, direktor televizije?

DAMJAN: Njegova tajnica.

KONRAD: Čestitam, vsekakor boljše kot direktor televizije, s katerim ne bi imel kaj početi. Vsaj kolikor te poznam.

DAMJAN: Ti me sploh ne poznaš.

KONRAD: Hočeš reči, da bi ti direktor televizije bolj ustrezal in je njegova tajnica samo nadomestek v sili?

DAMJAN: Upal sem, da bo Lucija skuhala kaj indonezijskega, indijskega ali kakšno drugo eksotiko. Kaj naj ponudim Matildi?

KONRAD: Direktorjevi tajnici je ime Matilda?

DAMJAN: Saj je vseeno. Nimam ji kaj ponuditi, in če ni izdatne večerje, ki bi se zavlekla pozno v noč, se lahko zgodi, da bo prezgodaj odšla.

KONRAD: Ampak saj bosta razpravljala o scenariju za tvoj naslednji TV-šov. Ali si imel v mislih kaj drugega?

DAMJAN: Obljubil sem ji gurmanski večer.

KONRAD: *(porine pladenj proti njemu)* Z veseljem ti odstopim, kar je ostalo od mojega zajtrka. Za dva skromna človeka je to lahko obilna večerja. Še posebej, če je hrana samo izgovor za ...

DAMJAN: Za kaj?

KONRAD: Ne vem, za iskrivo debato o problemih sodobne družbe v jacuzziu, recimo.

DAMJAN: Ti povem, kaj je glavni problem sodobne družbe? Da me nihče ni naučil kuhati. In bom zaradi tega prikrajšan za nekaj, kar mi pripada.

KONRAD: Pripada?

DAMJAN: Če hoče iz tajnice napredovati do vloge pred kamero, mora za ta privilegij ugrizniti tudi v kaj trdega.

KONRAD: Potem pa res ne smeš izgubljati časa, za tak podvig se moraš čim bolj utrditi. Drugače utegne biti ugriz, na katerega upaš, zelo boleč.

DAMJAN: Pa ravno danes je morala v Budimpešto. A te nič ne moti, da kar naprej lazi po seminarjih?

KONRAD: (*potegne pladenj nazaj predse*) Nasprotno, privoščim ji. Škoda je le, da ne trajajo dlje kot nekaj dni.

DAMJAN: Te ne zanima, kaj tam počne?

KONRAD: Damjan, tvoja teta je zrela ženska, ki ve, kaj počne. In kar koli to je, ima do tega enako pravico kot jaz do ogrske salame.

DAMJAN: Radodaren si, ni kaj.

KONRAD: Gre za spoštovanje zasebnosti, če slučajno veš, kaj to je.

DAMJAN: Gre za nekaj drugega. Gre za to, da te nič ne zanima. Odrezal si se tako nepreklicno, kot so evnuhu odrezali tiča. Ampak ti nisi evnuh; ti si tič, ki je bil odrezan. Majhen, zgrbančen gomolj nečesa, kar je nekoč ponosno stalo pokonci, zdaj pa ne zna niti viseti dostojno.

KONRAD: Če uporabljaš take metafore v svojem šovu, mora biti izjemno gledan.

DAMJAN: Moj šov te zanima toliko kot povožena mačka na vaški cesti nekje v Maleziji.

KONRAD: Krivico mi delaš.

DAMJAN: A res?

KONRAD: Očitaš mi, da sem ravnodušen do povoženih mačk na vaških cestah, kar sploh ni res.

DAMJAN: *(se obrne)* Grem.

KONRAD: Ne boš vzel ostankov? *(Damjan se obrne. Konrad porine pladenj čez mizico.)* Za Matildo. Zraven ji lahko ponudiš vložene kumarice.

DAMJAN: Lahko bi mi vsaj čestital. Koliko ljudi pa poznaš, ki imajo svoj lastni TV-šov?

KONRAD: Predvidevam, da gre za udarno oddajo, ki uspešno lovi ravnotežje med elitno intelektualno tematiko in ceneno zabavo za množice.

DAMJAN: *(ga dolgo gleda brez besed)* Včasih se vprašam, kako neki bi se odzval, če bi te kdaj udaril.

KONRAD: In kako bi se odzval ti, če se jaz ne bi odzval tako, kot predvidevaš?

DAMJAN: Srečo imaš, da sem gost v tej hiši. Po Lucijini volji. Ti bi se me že zdavnaj znebil.

KONRAD: Ne samo, da se te ne bi, bil bi nesrečen, če bi oznanil, da greš. Res. Pri triindvajsetih se je tvegano podati v svet brez udobja družinske zaščite. Ostani. Kaj ti pa manjka?

(Zaslišimo trkanje na vhodna vrata.)

DAMJAN: Zvonec bo treba popraviti. *(Se napoti k izhodu.)* Bom jaz odprl.

KONRAD: *(zgrožen, se napol dvigne)* Kaj, vhodna vrata?

DAMJAN: Nekdo ropota.

KONRAD: Zakaj bi bil to najin problem?

DAMJAN: Lahko je kdor koli.

KONRAD: Ravno zato. Po mojih izkušnjah pride največ nadlog v življenju skozi vhodna vrata. *(Damjan nadaljuje proti vratom.)* Damjan, prepovedujem ti, da odpreš ...

2.

(Vstopi Miklavž in sliši zadnje besede.)

MIKLAVŽ: Je kaj narobe?

KONRAD: (nejevoljno) Hotel sem do konca pogledati *Casablanca*. A ker si že tukaj, pridi naprej. Sedi. (Miklavž pogleda Damjana.) Saj se poznata.

MIKLAVŽ: Obraz mi je znan.

KONRAD: Damjan je Lučkin nečak. Stanuje v mansardi. (Damjanu.) Moj mlajši brat Miklavž.

DAMJAN: O vas sem pa slišal.

MIKLAVŽ: V zvezi s čim?

DAMJAN: A niste tisti, ki je šel delat v Ameriko in se po štirih letih vrnil brez prebite pare?

MIKLAVŽ: Ne, to je bil najin ded. (Pogleda Konrada.) O čem pa se pogovarjate v tej hiši?

DAMJAN: Ne sprašujte, zakaj bi si kvarili dan.

MIKLAVŽ: Zdaj se spomnim, kje sem vas videl. Na televiziji. V neki ... oddaji, kako se ji reče?

DAMJAN: Damjanov šov.

MIKLAVŽ: Točno. In kdo je ta Damjan?

DAMJAN: Vodja oddaje.

MIKLAVŽ: Moje sožalje, to je vse, kar lahko rečem. Gotovo ste imeli razlog za to, da se pojavite v tej oddaji, ampak prenašati kretena, ki jo vodi, je moralo biti silno naporno. Jaz ne bi zdržal. Takoj na začetku bi mu zabrisal gnilo jajce v obraz.

DAMJAN: To lahko še zmeraj storite. (Konradu.) Imamo kaj gnilih jajc? (Odide skozi vrata na desni.)

MIKLAVŽ: Ne razumem.

KONRAD: Pravkar si smrtno užalil nečaka svoje svakinje. A nisi slišal imena, ko sem vaju predstavil?

MIKLAVŽ: Čakaj no ... (*Se mu posveti.*) On?

KONRAD: Saj je vseeno.

MIKLAVŽ: Ni vseeno. Če bi vedel, da je on vodja oddaje, bi mu povedal, da še v življenju nisem videl takega spakovanja in besedičenja v prazno. Prav rad bi videl bedake, ki vlagajo denar v take oddaje. In še večje bedake, ki jih gledajo.

KONRAD: Ti si jo gledal.

MIKLAVŽ: Po naključju. Sam veš, da na televiziji vidiš največ stvari po naključju.

KONRAD: Ne gledam televizije.

MIKLAVŽ: (*pomigne proti televizorju*) Kaj pa je to?

KONRAD: *Casablanca*. Trudim se, da bi jo enkrat v miru pogledal do konca. Počasi izgubljam upanje. Boš kaj spil?

MIKLAVŽ: (*poškili proti mizici s pijačami*) Vidim, da imaš Canadian Club. (*Konrad gre natočit viski.*) A veš, kaj počne na tem svojem šovu? Z mikrofonom v roki se sprehaja po dvorišču podeželske gostilne, kjer za mizami sedi najbolj posrečena skupina Butalcev, kar si jih moreš zamisliti. Saj veš, takih, ki zijajo v svet in v kamero kot zabodeni voli, če so moški, ženske pa, kot da so ravnokar pogoltnile zlato ribico.

KONRAD: Ampak taka je publika na vseh televizijskih oddajah.

MIKLAVŽ: Počakaj. Tvoj Damjan se sprehaja med njimi, prisede zdaj tu, zdaj tam, in vpraša moškega: "A ti še zmeraj stoji?" Njegovi ženi pa reče: "Daj, pokaži nam zize, da vidim, ali se mi spleča jutri rezervirati sobo v motelu."

KONRAD: (*izroči Miklavžu kozarec viskija, trčita*) Zmotil si se, v mislih imaš šov Gerryja Springerja.

MIKLAVŽ: A nisi rekel, da ne gledaš televizije?

KONRAD: Gledam samo kinotečne filme, če te zanima. TV-programi se mi, ne vem zakaj, prižgejo kar sami med menjavo kaset. Mislim, da je nekaj narobe s televizorjem.

MIKLAVŽ: Kakor koli, za prihodnjo oddajo je tvoj nečak napovedal gostjo, ki se bo slekla in se z njim, kot je rekel, "dol dala" pred kamero.

KONRAD: Saj ni moj nečak.

MIKLAVŽ: (*strmi vanj*) Ni tvoj nečak?

KONRAD: (*komaj opazno dvigne glas*) Glede na to, da si moj brat, bi potem bil tudi tvoj, a ne? Gotovo bi vsaj slišal zanj, čeprav prebiješ večino časa na Marsu, na Jupitru ali kjer koli se že potikaš.

MIKLAVŽ: Mislil sem, seveda, Lučkin nečak. Ne glej me, kot da sem senilen. Hotel sem reči, da ne razumem, kako lahko ima Lucija, ki je vendarle, vsaj v mejah povprečnosti, inteligentna ženska, tako ... oprosti, ampak res ne najdem blažje besede ... neokusno kmetavzarskega nečaka.

KONRAD: Kaj pa ti?

MIKLAVŽ: Jaz?

KONRAD: Glede na to, da si se potrudil obiskati brata, ki ga ne vidiš zelo pogosto, mi boš verjetno povedal kaj o sebi.

MIKLAVŽ: Zadnje čase si zelo zajedljiv – celo bolj, kot si bil v svojih najzajedljivejših časih.

KONRAD (*porine proti njemu pladenj*) Ogrska salama? Prekajen sir?

MIKLAVŽ: (*zaužije košček salame*) Lucije ni?

KONRAD: Odšla je na neki seminar v Bukarešto.

MIKLAVŽ: (*zaužije košček sira*) A ni bila tam prejšnji mesec?

KONRAD: Ne, prejšnji mesec je bila v Helsinkih.

MIKLAVŽ: A te nič ne moti, da se kar naprej potika po svetu?

KONRAD: Na tem svetu me moti samo ena stvar: da si ne morem do konca ogledati svojega najljubšega filma.

MIKLAVŽ: Ne bom te zadrževal. Ampak danes se počutim zelo slabo. Potrebujem nasvet.

KONRAD: Moram te posvariti, da nasvet starejšega brata mlajšemu ni zmeraj dobra ideja.

MIKLAVŽ: Zakaj ne?

KONRAD: Boš videl potem, ko ti ga dam.

MIKLAVŽ: Stvar je zelo, zelo resna.

KONRAD: Saj boš kratek, a ne?

MIKLAVŽ: *(sede in nekaj časa vrti kozarec viskija med prsti)* Včeraj so me povabili na razgovor.

KONRAD: Policija ali davčna uprava?

MIKLAVŽ: Za službo. Na razgovor za službo.

KONRAD: Bravo. Kot svetovni popotnik boš izvrsten turistični vodič.

MIKLAVŽ: Za mesto zunanjepolitičnega novinarja pri tvojem časopisu!

KONRAD: Katerem mojem časopisu?

MIKLAVŽ: Oh, za božjo voljo. Časopisu, katerega glavni urednik in direktor si bil. Napisal si mi priporočilo. Ne boš trdil, da si pozabil.

KONRAD: Ne vidim razloga, zakaj bi si moral take stvari zapomniti. Ampak zdaj se megleno spomnim, da sem res nekaj podpisal. In kako je šlo?

MIKLAVŽ: Slabo.

KONRAD: Dobil si službo.

MIKLAVŽ: Ne.

KONRAD: Zakaj ne?

MIKLAVŽ: Ponudili so jo nekemu drugemu.

KONRAD: Saj nikomur drugemu nisem napisal priporočila. (*Premor.*) Sploh pa nima nihče primernejših referenc. Prepotoval si pol sveta. Probleme zunanje politike si videl od blizu, občutil na lastni koži. Trikrat si zbolel za malarijo. Prebolel si tifus, pljučnico, rumeno mrzlico, lajšmaniazozo.

MIKLAVŽ: Kakšno zvezo ima to z zunanjo politiko?

KONRAD: Vseeno. Po vsem hudem, kar te je doletelo v tujini, si enostavno zaslužiš mesto zunanjepolitičnega novinarja. Počlašeni bi morali biti, da se poteguješ zanj.

MIKLAVŽ: Niso bili.

KONRAD: In kaj so rekli?

MIKLAVŽ: Nič konkretnega, ampak po ovinkih so nakazali, da glavni problem zanje predstavlja tvoje priporočilo.

KONRAD: (*po premoru*) Je bilo kaj narobe s slovnico? Verjetno premalo ali preveč vejic. Klicaj namesto vprašaja, take reči. Na tem področju nisem povsem suveren. Pravzaprav, kot sam dobro veš, sem praktično disleksičen, tako kot Hemingway.

MIKLAVŽ: Hemingway je bil disleksičen?

KONRAD: Absolutno. Vsa ločila so mu morali postaviti uredniki. Večina njegovih besed pa je imela črko preveč ali premalo.

MIKLAVŽ: Nisem vedel.

KONRAD: Ampak bistveno je, da mu to ni preprečilo, da dobi Nobelovo nagrado. Zakaj bi torej *moja* disleksija *tebi* preprečila, da dobiš mesto novinarja pri nepomembnem provincialnem časniku, ki ga nihče ne bere?

MIKLAVŽ: S slovnico ni bilo nič narobe. Nasprotno. Člani odbora so se čudili, kako je mogoče, da so vsa ločila na svojih mestih.

KONRAD: Res sem besedilo pokazal Lučki, ki je predlagala nekaj manjših popravkov, vendar mi še zmeraj ni jasno, kako je lahko priporočilo njihovega nekdanjega šefa, z napakami ali brez, tako porazno vplivalo na mnenje odbora o tvoji primernosti za razpisano mesto. Očitno je v njihovih očeh imelo premajhno težo.

MIKLAVŽ: Preveliko. V negativnem smislu.

KONRAD: Prav želim si, da bi napraskal skupaj ves tisti pogum, ki ga premoreš, če ga sploh kaj premoreš, in mi povedal v obraz, kaj te žuli.

MIKLAVŽ: Žuli me to, da si mi s svojim vedenjem na položaju direktorja onemogočil, da dobim prvo službo v življenju, ki si jo zares želim! Oprosti. Ti si hotel resnico.

KONRAD: In veseli me, da sem jo končno dobil. Resnica med brati bi morala biti vzor za medčloveške odnose. Zato mi ne boš zameril, če ti v enakem duhu odgovorim.

Prvič, to ne bi bila prva služba v življenju, ki si jo zares želiš, ampak tvoja prva služba v življenju. Drugič, moje vedenje na položaju direktorja te sme brigati približno toliko, kot mene briga barva pasjega dreka, v katerega si stopil na enem od svojih potepanj po tistem delu sveta, kjer ljudje mislijo, da je higiena junakinja ene od Andersenovih pravljic.

Tretjič, člani odbora, ki je obravnaval tvojo prošnjo, so vsi po vrsti nehvaležni pizduni, ki sem jim v nekaj mesecih naredil več uslug, kot jih bodo oni naredili lastnim materam v tisoč letih. Četrtoč *in* petič pa nima smisla, da sploh omenjam, kaj bi ti lahko še povedal pod šestič in sedmič.

In, naposled, osmič: nikar ne misli, da lahko prideš sem in zvališ krivdo za neskončno serijo svojih poklicnih porazov na moja ramena. Navsezadnje se nisem znebil bremena svojih psiholoških smeti zato, da bi si zdaj naložil ego-odpadke svojih daljnih sorodnikov.

MIKLAVŽ: (*ustane*) Napočil je čas, da se tvoj daljni sorodnik odpravi.

KONRAD: No, pa si dokazal natanko tisto, kar sem vedel, da boš.

MIKLAVŽ: In kaj je to?

KONRAD: Da si lastiš pravico do nedovoljenih udarcev, sam pa se užaljen umakneš, kakor hitro te dobro namerjena pest po vseh pravilih zadene v gobec. Pravzaprav se nisi bistveno spremenil, odkar si mi kot pubertetnik pljusnil v obraz kozarec viskija samo zato, ker sem si drznil pripomniti, da nehaj pisati pesmi, ker so vse tvoje verze že napisali drugi, in to precej bolje kot ti.

MIKLAVŽ: (*odloži kozarec na mizico, sede*) Res se nisem bistveno spremenil. Pravkar sem bil na tem, da ti še enkrat pljusnem viski v obraz.

KONRAD: Na srečo si pravočasno ugotovil, da je kozarec prazen. (*Gre in mu napolni kozarec.*) Izvoli.

MIKLAVŽ: (*dvigne kozarec*) Na zdravje.

KONRAD: Sva se sploh kdaj pogovarjala kot brata?

MIKLAVŽ: Med nama je prevelika razlika v letih.

KONRAD: Samo dvajset.

MIKLAVŽ: Sploh veš, da si bil dolga leta moj idol?

KONRAD: Verjetno takrat, ko si dopolnil deseto leto in si ugotovil, da svet ne obstaja zaradi tebe, ampak pretežno zaradi drugih. Naenkrat si sprevidel, da imaš brata, ki je trikrat večji od tebe, da hodi okrog z velikim klobukom in lepimi ženskami, ki so bile ravno tako trikrat večje od tebe, torej nedosegljive, čeprav si na skrivaj že sanjaril o njih, saj se te stvari v naši družini začno zelo zgodaj, predvsem pa si se prvič zavedel, da ne boš nekaterih ljudi na tem svetu nikoli prerasel. Nič čudnega, da si potreboval idola. In da si v naglici, po kateri si znan, in brez tehtnega premisleka, po čemer si tudi znan, našel najprikladnejšo varianto v starejšem bratu.

MIKLAVŽ: Ni bilo tako. Pri desetih letih sem te sovražil.

KONRAD: Vem. Vem tudi, zakaj. Ker si sprevidel, da sem te pri večini stvari, za katere si že pri desetih letih verjel, da ti pripadajo, prehitel za dvajset let in boš tudi po dvajsetih letih še vedno capljal za mano.

MIKLAVŽ: Sploh ne. Sovražil sem te zato, ker si že takrat vedel, kaj mislim, kaj čutim, kaj si želim. In že takrat si se motil, kot ponavadi.

KONRAD: Skratka, sovražil si me tako zelo, da sem postal tvoj idol.

MIKLAVŽ: To si postal potem, ko sem te nehal sovražiti, ker sem sprevidel, da si mogoče drugačen.

KONRAD: Kako pa si to sprevidel?

MIKLAVŽ: Čisto slučajno mi je nekdo zaupal, da si pri dvajsetih bil industrijski vohun. V Nemčiji si kradel načrte za hidroelektrarne, ker nismo imeli dovolj strokovnjakov, da bi jih projektirali sami.

KONRAD: Lastnemu bratu očitaš, da je bil tat?

MIKLAVŽ: Z načrti si nekoč sredi zime gazil čez Karavanke, in tam so ti avstrijski vojaki prestrelili nogo. Zato nekoliko šepaš.

KONRAD: Nič ne šepam.

MIKLAVŽ: Da ne bi našli načrtov, si jih pogoltnil, preden so prišli do tebe, zato si bil kaznovan samo za nezakonit prestop meje.

KONRAD: *(po premoru)* Zaradi tega sem postal tvoj idol?

MIKLAVŽ: Se ti zdi nenavadno?

KONRAD: Sploh ne, navsezadnje si bil takrat v letih, ko si bral Karla Maya in še nisi vedel, kako tanka je meja med bedakom in Winnetoujem.

MIKLAVŽ: Nisem te občudoval zaradi poguma, ampak zaradi neverjetne kapacitete tvojega želodca. Načrti za hidroelektrarno, tudi najmanjšo, morajo obsegati najmanj sto listov risalnega papirja. Kako ti je uspelo vse to pogoltniti, ne da bi bruhal?

KONRAD: Tvoj idol, skratka, nisem bil jaz, ampak moj želodec.

MIKLAVŽ: Vse v zvezi s tabo. Predvsem pa tvoja diskretnost: nikoli se nisi hvalil s tem poglavjem svojega življenja. Zelo neznačilno zate.

KONRAD: No, kako lepo, da sem nehal biti tvoj idol, preden se je to spremenilo v breme za naju oba. Kdaj pa je bil ta prelomni trenutek?

MIKLAVŽ: Ko sem izvedel podrobnosti o tvoji upokojitvi.

KONRAD: Čakaj no, očitaš mi, da sem kradel intelektualno lastnino v Nemčiji, v isti sapi pa ti vohuniš za mano, se vtikaš v mojo preteklost in osebne zadeve, ki te nič ne brigajo, povrhu vsega pa si tako nesramen, da prideš sem in skušaš naprtiti odgovornost za svoj kronični neuspeh pri iskanju zaposlitve meni.

MIKLAVŽ: To sploh ni res.

KONRAD: Ne govori mi, kaj je res, ker po dvajsetih letih prednosti, ki jo imam pred tabo v vseh pogledih, razen morda kar zadeva kvaliteto erekcije, pa še o tem bi se dalo razpravljati, še zmeraj *vem*, kaj je res.

MIKLAVŽ: Lažeš samemu sebi. Zato sem prišel. Da ti to povem.

KONRAD: A nisi rekel, da si v resni godlji in potrebuješ nasvet?

MIKLAVŽ: Sem v godlji, in to zaradi tebe, od tebe pa pričakujem nasvet, kako naj ti to dopovem.

KONRAD: (*premor*) Predlagam, da mi napišeš izčrpno pismo. Ki ga bom, obljubim, prebral, kakor hitro mi čas dovoli. Predvidoma do konca koledarskega leta. Kaj praviš?

MIKLAVŽ: Spomnim se, da si me, ko sem bil majhen, lahko spravil v jok že z nekaj besedami.

KONRAD: Nočem te spraviti v jok, moj namen je, da te spravim do vrat in skozi na cesto.

MIKLAVŽ: Zakaj ne priznaš, da v resnici trpiš?

KONRAD: Kdo pa ne bi, če bi mu v lastni hiši vsi po vrsti kratili pravico, da si v miru ogleda svoj najljubši film?

MIKLAVŽ: Dokler si bil svobodni novinar, si krožil nad svetom kot orel. Bil si splošno priljubljen, nekateri so te odkrito občudovali. Zakaj si potem sprejel mesto direktorja in glavnega urednika? (*Konrad molči.*) Zakaj se je orel spustil na tla in postal kokoš?

KONRAD: Pravzaprav bo dobro za časopis, če ne dobiš službe: tvoje ornitološke metafore bi hitro odtujile še tiste redke bralce, ki jih ima.

MIKLAVŽ: Dobro za časopis je bilo, da si sprevidel svojo napako in jadrno poiskal častni izhod.

KONRAD: Nisem vedel, da imam na voljo tudi nečastnega.

MIKLAVŽ: Še kako si vedel! Ker si mislil, da je sleherni kompromis z zaposlenimi vdaja, bi te prej ali slej odstavili, da bi rešili časopis. Da bi sam odstopil, ni bilo govora, saj bi s tem priznal poraz in se osramotil.

KONRAD: Torej?

MIKLAVŽ: Torej se ti je v vratu pravi trenutek premaknilo vretence, začela se ti je sušiti leva roka, zdravnik ti je rekel, da se lahko invalidsko upokojiš s polno penzijo, ti si ponudbo pograbil z obema rokama, z bolno enako krčevito kot z zdravo, in si šel. In postal poklicni invalid.

KONRAD: Poklicni?

MIKLAVŽ: Da ne bi kdo česa posumil, si moral negovati svojo invalidno držo tudi potem, ko se ti je zdravstveno stanje sumljivo hitro popravilo. Negoval si jo tako vztrajno, da ti je prešla v navado. In si postal to, kar si.

KONRAD: Kaj pa sem?

MIKLAVŽ: Človek, ki je iz največje napake v svojem življenju naredil svoj največji uspeh. Edini človek, ki nima drugega dela, kot da se baše z nezdravo hrano in gleda *Casablanca*, in hkrati edini, ki mu ne uspe, da bi jo pogledal do konca.

KONRAD: (*po premoru*) Ne vem, zakaj se ne morem znebiti občutka, da mi zavidaš.

MIKLAVŽ: Rad bi ti pomagal.

KONRAD: *Et tu, Brate*, si postal del sveta, ki se je odločil, da mi ne bo dal miru.

MIKLAVŽ: Ko sem videl, koliko bridkobe si pustil v srcih ljudi, ki si jim bil šef manj kot pol leta, se je občutek bridkobe polastil tudi mene. Ne morem dovoliti starejšemu bratu, sem si rekel, da se kaznuje za napako, ki jo je storil, ker ni pravočasno dojel, da so na svetu poleg stvari, ki jih obvlada, tudi take, ki jih ne.

KONRAD: Ampak nekoč si me po lastnem priznanju sovražil; zakaj ne moreš ostati dosleden in me sovražiti še naprej? Navsezadnje imaš za to več kot dovolj razlogov. Zakaj moraš iz perfidne sebičnosti igrati samaritana in me strašiti z mislijo, da ne bom nikoli ušel grabežljivim krempljem tvoje dobrotnosti?

MIKLAVŽ: Sploh veš, zaradi česa sem te najbolj sovražil?

KONRAD: Ne, in me sploh ne zanima – ali ni to razlog, da me sovražiš še bolj?

MIKLAVŽ: Ko mi je bilo deset let in si hodil okrog, kot si rekel, z lepimi ženskami, ki so bile trikrat večje od mene, si bil star trideset let.

KONRAD: In?

MIKLAVŽ: Že poročen. Z Lucijo.

KONRAD: Pa?

MIKLAVŽ: Kljub temu si hodil z drugimi ženskami. Uboga Lučka, sem si rekel najmanj stokrat –

KONRAD: Ubogi Miklavžek, lahko rečem jaz samo enkrat, mar ne vidiš, da se ti moraliziranje poda približno toliko, kot se bacilu tuberkuloze poda naziv častnega doktorja medicine? Ti, ki si menjaval ženske pogosteje kot spodnje hlače in si nekatere porinil celo v samomor; ti, ki si –

MIKLAVŽ: To ni res.

KONRAD: Nič na tem svetu ni res, ti si nedolžen, jaz sem nedolžen, pekel je izmišljotina zavrženega Boga, trpljenje je avtoimuna bolezen, svež zrak pa je nekaj, kar najdeš zunaj, ne pa v tej hiši, kjer se je tvoj starejši brat obsodil na počasno umiranje, zato ne vidim razloga, zakaj bi še vztrajal nekje, kjer ti je že pet minut po prihodu potekel rok trajanja – (*ga poriva proti vratom*) – good bye, auf wiedersehen, au revoir, arrivederci, oziroma, kot pravijo na vasi, kjer sva se rodila: zmigaj se.

MIKLAVŽ: Še žal ti bo.

KONRAD: Saj mi je že, ker nisem zaklenil vrat – (*Trkanje na zunanja vrata.*) Hitro, povej mu, kdor koli že je, da me ni doma.

MIKLAVŽ: Povej mu sam.

KONRAD: Ena tistih uslug, ki so značilne zate; hvala, brat.

3.

(*Vstopi Katarina, se zdrzne, ko zagleda Miklavža.*)

KATARINA: Kaj pa ti delaš tukaj? Pravzaprav mi ustreza, da vaju dobim oba skupaj, mi vsaj ne bo treba letati za vsakim posebej. Sedita. (*Konradu.*) Nikar me ne glej, kot da nimam pravice priti na obisk k starejšemu bratu.

KONRAD: Ena od velikih pridobitev civilizacije je telefon, ki lepo vzgojenim ljudem omogoča, da se najavijo.

KATARINA: Druga velika pridobitev pa je civilizirano vedenje, ki ga ti ne premoreš, drugače bi prvo veliko pridobitev dvignil, kadar zazvoni.

KONRAD: Saj nikdar ne zvoni.

KATARINA: Ker si ga izklopil. Že dva tedna te kličem. Lahko bi bila v grobu, pa ne bi vedel. Predvsem pa te ne bi zanimalo.

MIKLAVŽ: Zdaj pa res odhajam –

KATARINA: Že dvakrat sem ti rekla, da sedi, pa še zmeraj stojiš. Neubogljiv kot zmeraj. Zakaj ne moremo biti normalna družina? Petkrat na dan se to vprašam.

KONRAD: Problem je bolj ta, da *smo* normalna družina.

KATARINA: A res? Obišče te sestra, ki je nikoli ne vidiš, ker se je izogibaš, in ji ne ponudiš niti pijače, kaj šele, da bi jo povabil, naj sede?

KONRAD: To bi se mi zdelo žaljivo, potem ko si ti nama ukazala, naj sedeva, in to takoj, ko si nepovabljena vdrla v hišo. Kar zadeva pijače, pa imaš na voljo zbirko likerjev, viskijev, žganih pijač in vin, ki bi navdala z zavistjo celo najbolj premožnega alkoholika. Tvojega moža, recimo.

KATARINA: Moj mož ni bil nikdar alkoholik.

KONRAD: Kaj torej boš? Campari? Martini? Gin & Tonic?

KATARINA: Nič ta trenutek. *(Se nenadoma spomni.)* Kje pa je Lucija?

MIKLAVŽ: V Madridu. Ne, tam je bila zadnjič. V Kairu.

(Konrad se napoti k mizici s pijačami. Se ozre h Katarini.)

KONRAD: Kaj torej boš?

KATARINA: Kar nekaj mi nalij.

KONRAD: Trobeliko?

KATARINA: Ne poznam, bom pa poskusila.

KONRAD: Trobelika je bila popularna pijača že v času Sokrata. Žal pa je, kot kaže, zmanjkala. Pa ravno danes, prava smola. *(Ji natoči viski, ji ponudi kozarec.)*

KATARINA: *(si ogleda kozarec)* In kaj je to?

KONRAD: AlfaBetaGamaDelta. Koktajl, ki sem ga izumil pred leti, ko sem bil tik na tem, da se ubijem, in mi je očitno rešil življenje. Na zdravje. *(Dvigne kozarec.)*

MIKLAVŽ: Cheers.

KATARINA: *(previdno srkne pijačo)* Ni slabo, kar koli že je. Torej. Pogovorimo se kot bratje in sestre. Sedita. *(Konrad in Miklavž jo ubogata. Tudi ona sede. Pogleda Miklavža.)* Kdaj si bil nazadnje na grobu starih staršev? *(Miklavž otrpne.)* Ničesar ti ne očitam, sprašujem informativno.

MIKLAVŽ: Kdaj si bila pa ti?

KATARINA: Vprašajva najprej starejšega brata.

KONRAD: Obiskovanje grobov je svojevrstna oblika nasilja. Mrtvi pri tem nimajo nobene besede. Dovolj smo jim hodili po glavah, dokler so bili še živi; pustimo jih pri miru vsaj zdaj.

KATARINA: Torej: če grobov nima smisla obiskovati, jih nima smisla vzdrževati; je tako?

KONRAD: To smo rešili že zdavnaj; neki sosedi na vasi dajemo pet tisočakov, da enkrat na leto pred dnevom mrtvih zrahlja prst, zasadi nekaj mačeh in prižge svečo.

KATARINA: Ne gre za tistih pet tisočakov, ki sem jih tako ali tako plačevala jaz. Odslej bo treba plačevati najemnino za grob. Nadomestilo za uporabo zemljišča. Jaz tega ne mislim početi, vidva pa tudi ne.

KONRAD: Kaj predlašaš?

KATARINA: Da se odpovemo grobu starih staršev, pa naj tam zakopljejo koga drugega.

KONRAD: Pametno. Nihče si ne more lastiti pravice do zadnjega počitka za vse večne čase. In da bi si kupovali to pravico, je nepošteno do manj premožnih, saj bi morali biti po smrti vsi enaki. Jaz sem za.

MIKLAVŽ: Jaz sem proti.

KATARINA: Sem kar vedela, da bodo s tabo težave.

MIKLAVŽ: (*ustane*) Kako lahko pomislita na kaj takega? V tistem grobu ležijo kosti naših prednikov. Če prenehamo izkazovati spoštovanje preteklosti, bomo ostali brez prihodnosti. Kje se bo to končalo, če na segnita trupla vsakih nekaj let zmečemo sveža trupla; prej ali slej bomo vsi zakopani v množičnih grobovih, tako kot interniranci v Auschwitzu; a ni več nič človeškega v naših srcih?

KONRAD: Če nameravaš v tem stilu pisati kolumne, te bodo brale predvsem gospodinje.

KATARINA: Grob starih staršev lahko ohraniš, če boš zanj plačeval, jaz imam dovolj drugih stroškov.

MIKLAVŽ: Tudi jaz. Ampak najprej bom poskrbel za mrtve. (*Odloži kozarec, odide.*)

KONRAD: (*Katarini*) Mislim, da boš morala pohiteti za njim, v takem stanju je, da si lahko kaj naredi, saj poznaš njegove suicidalne tendence.

KATARINA: (*vzame s pladnja kos salame in žveči*) Tvoje so precej bolj očitne. Koliko takih pladnjev na dan pa pospraviš?

KONRAD: (*sede in seže po daljincu*) Saj dovoliš, da prevrtim *Casablanca* nazaj na začetek? Če hočeš, si lahko ogledava ta nepozabni film skupaj.

KATARINA: Filme lahko gledaš, ko odidem, najprej se morava resno pogovoriti.

KONRAD: A nismo z resnimi pogovori za danes opravili?

KATARINA: Tisto je bila samo igra, s katero sem se hotela znebiti Miklavža.

KONRAD: Zakaj?

KATARINA: Da bi ostala sama.

KONRAD: (*vidno zgrožen*) Midva?

KATARINA: Nisem tukaj, da bi te grajala. Potrebujem pomoč.

KONRAD: O Bog! Eden potrebuje pohvalo, drugi nasvet, ti pomoč, me prav zanima, kaj bo potreboval naslednji. Še bolj pa, kdaj boste vsi skupaj spredvideli, da jaz potrebujem mir.

KATARINA: Mir boš imel po smrti.

KONRAD: Ne bom ga imel, če mi bo Miklavž kar naprej hodil prižigat sveče. Mir potrebujem zdaj, ko še lahko uživam v njem, čeprav ne morem, ker ga nikoli nimam. Se zavedaš, da sem verjetno edini človek, ki mu je Bog naprtil peklenške muke že pred smrtjo?

KATARINA: Pri tebi sem zmeraj občudovala dvojje: tvoje verbalno udrihanje levo in desno in tvoje zveze.

KONRAD: Moje zveze?

KATARINA: Govori se, da tvoje zveze segajo vse do Luciferja. Ki bo znižal temperaturo v peklu posebej zate, ko prideš tja.

KONRAD: Posebej zame bo znižal temperaturo, kakor hitro prispejo za mano bližnji sorodniki.

KATARINA: Nikoli te nisem prosila za nobeno uslugo. Vedela sem, da bi me odslovil z običajno mero svoje nesramne vzvišenosti. Zdaj pa nimam izbire. Zato ne mislim oditi, dokler ne dobim tvoje častne, da boš vsaj enkrat v življenju storil nekaj zame.

KONRAD: V moji izkušnji se beseda in čast le redko znajdeta v skupni postelji.

KATARINA: Nehaj me prekinjati z brucovskimi dovtipi, ki se gospodu tvojih let že dolgo več ne podajo, in mi prisluhni, kot bi normalen brat prisluhnil normalni sestri.

KONRAD: Pod pogojem, da boš zelo, zelo kratka.

KATARINA: Se spomniš Bineta?

KONRAD: Ne. Bi se ga moral?

KATARINA: Za božjo voljo. Najmanj stokrat sta se srečala.

KONRAD: Oh, v življenju sem srečal toliko Binetov, da mi ne smeš zameriti, če ne vem, katerega imaš v mislih, še posebej zato, ker se hvala bogu nobenega več ne spomnim. Edini, ki mi megleno še ostaja nekje v ozadju glave, je tvoj sin.

KATARINA: No, to je on.

KONRAD: Zmeraj sem mislil, da mu je ime Bogdan.

KATARINA: Mlajšemu. Bine je starejši. Govorim pravzaprav, če ti slučajno še ni prodrlo do sivih celic, o tvojih nečakih.

KONRAD: Kot sem rekel, starejšega se megleno spominjam, za mlajšega pa prvič slišim.

KATARINA: Boter si mu.

KONRAD: Kateremu, mlajšemu ali starejšemu?

KATARINA: Bogdanu.

KONRAD: Govorila si o Binetu, oba sta tvoja sinova, za oba trdiš, da sta moja nečaka, kako naj se znajdem. Sploh pa imam zelo slab spomin za imena.

KATARINA: Ampak Bineta se spomniš, verjetno zato, ker sta imela majhen nesporazum.

KONRAD: Nasprotno, najina odločitev, da se bova drug drugemu izogibala, je bila sporazumna. Spomnim se ga zato, ker se sporazuma ni držal in me je hodil zmerjat v mojo lastno hišo, vse dokler nisem najel dveh bivših boksarjev, da nekoliko narahljata njegovo vztrajnost.

KATARINA: Kriva sta bila oba, ne samo on.

KONRAD: Sploh ne. Jaz sem bil kriv, da sem pri njem naročil osnutek za nove platnice tedenske priloge, ki je bil tako zanič, da ga nisem mogel sprejeti, on pa je bil prevelik genij, da bi ga hotel izboljšati. Jaz sem bil kriv, da se nisem uklonil njegovim poskusom izsiljevanja in nazadnje grožnjam, da me bo tožil, če ne dobi plačila, ki si ga je določil sam. Jaz sem bil kriv, da nisem bil dovolj užaljen, ko je skušal priti do zadoščenja tako, da mi je zmetal v obraz vse najhujše, česar se lahko spomni smrtno ranjeni egoman. Skratka, jaz sem kriv. In ti, si prišla po vseh teh letih zahtevat, da se mu opravičim?

KATARINA: Opravičil se je on tebi, si pozabil?

KONRAD: Poslal mi je list papirja, na katerem je pisalo: opravičujem se, vendar to ne pomeni, da sem spremenil svoje mnenje o tebi.

KATARINA: Tak pač je.

KONRAD: Seveda, saj si ga ti vzgojila.

KATARINA: Vseeno bi mu lahko takrat nekaj malega plačali, ampak pustiva to. Oddolžiš se mu lahko zdaj, ko je v stiski.

KONRAD: Ne morem si predstavljati, kako lahko genij zaide v stisko, ki je ne bi znal ali zmoget rešiti sam.

KATARINA: V stiski je njegova žena, ki je ostala brez službe. Triletnega fantka imata. Si ga prišel kdaj pogledat?

KONRAD: Ne, ker nisem niti papež niti politik, da bi hodil okrog trepljat in poljubljat otroke. Prinesite mi ga pokazat, pa si bom zanesljivo vzel pet minut, da ga uščipnem in rečem "buci buc". Boš še kaj spila?

KATARINA: (vstane) Bojim se, da kar precej. Vendar ne v tvoji družbi. (Seže po torbici.) Moram reči, da tega nisem pričakovala.

KONRAD: *(zavzdihne)* Oh ... Povej mi, kaj naj naredim, pa bom.

KATARINA: Obljubiš?

KONRAD: Saj nimam izbire.

KATARINA: Zavrti telefon. Pokliči po vrsti tiste od svojih številnih znancev, ki so ravnatelj osnovne šole. Reci, da imaš sorodnico, ki išče službo kot učiteljica gospodinjske vzgoje. Dodaj, da je poštena, sposobna in prizadevna. Poudari, da lahko nastopi službo takoj. Če je treba, upogni dejstva in reci, da je mati samohranilka.

KONRAD: Upogni dejstva? To je izraz, ki se zdaj uporablja?

KATARINA: Ne boš jih upognil prvič.

KONRAD: Od kod ti ideja, da poznam ravnatelje osnovnih šol? Ti si učiteljica, jaz nisem bil blizu osnovne šole, odkar sem končal osmi razred.

KATARINA: To pa je tudi vse, kar si končal, kolikor vem, ampak gotovo si jih poznal kar nekaj po partijski liniji.

KONRAD: Partije ni več. Kje pa živiš, draga sestra, a ne slediš dogodkom?

KATARINA: Partije ni več, ampak partijske zveze so gotovo ostale.

KONRAD: Jaz nimam nobenih. Ne po partijski ne po strankarski ne po kakšni drugi liniji. Nimam zvez, ker jih nočem imeti; tvoj genialni sin bi rekel, da sem brezzvezen. In tudi če bi jih imel, jih ne bi zlorabil za forsiranje tako prozornega nepotizma. Gospodinjstvo, lepo te prosim! Nisem vedel, da je to šolski predmet.

KATARINA: Vsaj priporočilo bi ji lahko napisal.

KONRAD: Ne morem, ker sem disleksičen. Ravnatelj osnovnih šol so še posebej alergični na pravopisne šlamparije; ne bi ji rad pokvaril še tiste možnosti, ki jo ima po zakoniti poti.

KATARINA: Dobro veš, da nima nobene, kot je danes nima nihče, ki se odloči za zakonito pot.

KONRAD: *(lažno začudenje)* Tako daleč so šle stvari?

KATARINA: Tudi ti si prišel zelo daleč. Postal si ničla.

KONRAD: (*se razvname*) Absolutno. Morala bi mi čestitati, kajti to je doslej moj največji uspeh. Postati ničla, potem ko si nekaj bil, ali si vsaj živel v iluziji, da nekaj si, v iluziji, ki so jo celo bolj kot ti sam vzdrževali tisti okoli tebe, ki so se od tega, da nekaj si, nadejali osebnih koristi, in so nekaj, sicer nekaj manjšega od tebe, ampak vseeno nekaj, bili samo, dokler so te vzdrževali v veri, da si ti nekaj večjega – postati ničla po taki modni paradi cesarjevih oblačil, in to ne zaradi napake ali nesposobnosti ali naključnega zdrsa, ampak načrtno pri polni zavesti, dobro vedoč, da večina tega ne bo verjela in jim bo teorija zdrsa bližja, kajti kdor visoko leta, nizko pade, a ne? – za tak projekt zrežiranega sestopa z odra pomembnosti v blagodejno tišino samote si gotovo zaslužim vse prej kot prezir. Kajti postati ničla in potem braniti ta svoj status z vsemi štirimi, to, priznaj, draga sestra, je več, kot lahko razume še tako izostren um. Kako naj torej ničla, ki hoče ostati ničla, ker bi se ji vse drugo zdelo prazno prdenje proti vetru, intervenira zate oziroma za tvojo snaho na odru, s katerega se je pometel, ker ni hotel več igrati, ampak je, za spremembo in tudi za ceno posmeha, hotel biti resničen?

KATARINA: Če je bila to izpoved, je naletela na gluha ušesa.

KONRAD: Niso gluha ušesa, gluhi je duh, gluhi in slepi, pericarežeracirep.

KATARINA: Pijan si. (*Se dvigne.*)

KONRAD: Pijan sem od vrtoglavega upanja, da bo čez nekaj trenutkov v tem prostoru zavladal molk in bova sama, končno sama, *Casablanca* in jaz.

(*Sliši se odpiranje vrat, vstopi Matilda. Zastrmi se v Katarino. Trenutek tišine.*)

MATILDA: Nisem pričakovala, da bo tu še kdo drug.

KATARINA: Saj odhajam. (*Konradu.*) Kam si že rekel, da je šla Lucija? Madrid?

KONRAD: Atene. V Madridu je bila zadnjič. Kam je šel pa tvoj mož?

KATARINA: (*zmaje z glavo*) Nisi malo prestar? Ob teh salamah in sirih bi le moral malo paziti na srce. (*Odide.*)

4.

MATILDA: (*se ozre naokrog*) Kje pa je Dinky?

KONRAD: Prav to se sprašujem. Kje je Dinky? Pravzaprav se sprašujem nekaj drugega: *kdo za vraga je Dinky in kdo za vraga ste vi?*

MATILDA: Ne veste, kdo je Dinky? (*Pobrska po torbici, izvleče listič.*) Dal mi je ta naslov.

KONRAD: Vam je všeč *Casablanca*?

MATILDA: Mislite restavracija s tem imenom ali mesto v Maroku?

KONRAD: Film. Ingrid Bergman, Humphrey Bogart, vam ta imena nič ne pomenijo?

MATILDA: Ne. Ampak Dinky bi vedel, on je zelo razgledan.

KONRAD: Če bi vedela, kdo je Dinky, in če bi vedela, *kje* je Dinky, bi ga zdaj lahko vprašala, a ne? Ker pa Dinkyja ni, bova naredila nekaj mnogo boljšega. Sedla bova na tale kavč, si predstavljala, da je čarobna preproga, odletela bova v Casablanca. Potovanje bo nepozabno. Sedite.

MATILDA: Raje ne bi.

KONRAD: Stojte boste gledali film?

MATILDA: Ne vem, kaj bi rekel Dinky.

KONRAD: Že po nekaj minutah boste pozabili nanj. Viski? Bacardi? Martini? (*Gre k mizici s pijačami.*)

MATILDA: (*kliče po mobitelu, posluša, ga pospravi*) Zaseden.

KONRAD: Čakajoč na Dinkyja, bova rekla tej blaženi urici, ki je pred nama.

MATILDA: Mislim, da grem.

KONRAD: Sploh ne veste, kaj boste zamudili. Tokrat bom zanesljivo zaklenil vrata in potem ne boste več mogli nazaj.

MATILDA: Sploh ne vem, kdo ste.

KONRAD: Če vam je v tolažbo, jaz ne vem, kdo ste vi. Kako že poje Sinatra? "Strangers in the night ..." Pridite, no. Po vseh teh sorodnikih bi se mi prav prileglo, da si ogledam film v družbi lepe mlade neznanke. Kaj pa se vam lahko zgodi hujšega, kot da se na koncu razjochete?

MATILDA: Nimam rada žalostnih filmov.

KONRAD: Saj ni žalosten. Od veselja se boste razjokali.

MATILDA: *(naredi korak proti kavču)* Mogoče za pet minut. Potem pa moram poklicati Dinkyja. Očitno mi je dal napačen naslov.

KONRAD: Izvolite. *(Ji ponudi kozarec)* Martini, pijača za dame.

MATILDA: *(vzame kozarec in sede na kavč)* Nihče mi še ni rekel dama.

(Konrad sede poleg nje, postavi kozarec na mizico. Pritisne na tipko daljinca in vključi kaseto. Vstopi Damjan.)

MATILDA: *(plane pokonci)* Dinky!

KONRAD: Saj res. Kako da nisem že prej pomislil na možnost, da se utegne Dinky pod drugačnim imenom skrivati pod to streho? Morda bi morali na vhodna vrata pribiti znak z napisom "The Dinky House".

DAMJAN: *(Matildi)* A se nisva zmenila, da prideš zvečer?

MATILDA: Zvečer ne morem. Saj nisi jezen?

DAMJAN: Ne, besen. Hiša je nepospravljena, umazano perilo leži vsepovprek, čistilka je zbolela za gripo, kuharica je nepričakovano odpotovala v Tel Aviv, na obisku imam strica, ki so ga za nekaj dni izpustili iz norišnice, vsak trenutek bo prišel na dan s svojo fiksno idejo, da je to njegova hiša –

KONRAD: Oh ne, stric dobro ve, kam pes taco moli, v tisoč letih si ne bi upal trditi, da je to njegova hiša; kdo bi sploh verjel kaj tako smešnega?

MATILDA: *(se rahlo odmakne)* Se mi je zdelo, da je malce nenavaden.

DAMJAN: Saj ni nevaren, samo čudne stvari blebeta.

KONRAD: To vam moram povedati ... Moj nečak Dinky ima zlato srce. Kadar koli me za nekaj dni izpustijo iz norišnice, mi dovoli prespati tukaj pri njem in za to mi nič ne računa, pomislite! In njegova kuharica, za katero sem si v najbolj akutni fazi svoje bolezni predstavljal, da je moja žena, mi kuha in streže, čeprav se pri mizi obnašam kot prašič in mečem hrano po tleh in čeprav spremenim v popoln svinjak tudi mansardo, kamor vas Dinky, ki bi, razumljivo, rad naredil dober vtis, ne more povabiti prav zaradi mojega ogabnega odnosa do higiene ...

DAMJAN: Nehaj, stric.

KONRAD: Veseli me, da lahko pomagam vsaj enemu sorodniku v stiski.

DAMJAN: (*Matildi*) Zakaj ne moreš priti zvečer?

MATILDA: Ker ne morem.

DAMJAN: Zmenila sva se. Hotel sem pripraviti gurmanski večer, sveče, glasbo, dišeče palčke ...

MATILDA: Rekel si, naj pridem na avdicijo.

DAMJAN: A ne veš, kaj to je?

MATILDA: Še predobro. Pokaži, kaj znaš.

DAMJAN: Predvsem kaj imaš, glede na vlogo, za katero se poteguješ. Ne boš igrala Desdemone v narodnem gledališču, ampak cipico, ki se bo dala dol pred kamero z voditeljem najbolj gledanega šova na najbolj gledani zasebni televiziji.

MATILDA: Ni najbolj gledana.

DAMJAN: Na *eni* najbolj gledanih, kakšno zvezo ima to s tvojo vlogo?

MATILDA: Sicer si pa rekel, da ne bo zares, da bo simulirano.

DAMJAN: Ja, ampak simulacija mora biti tako prepričljiva, da gledalci ne bodo posumili, da je simulacija. Potrebujeva vaje. Od prvega odpetega gumba do zadnjega krika.

MATILDA: Prav, pejva.

DAMJAN: Saj v tem je problem. Zgoraj je štala, in to huda štala.

KONRAD: Oh, nikar se ne ozirajta name, meni se tako ali tako zdi, da sanjam. Kako se je svet spremenil, in to v nekaj letih, kaj? Zasebne televizijske postaje, ki tako zgledno skrbijo za kulturo naroda; kdo bi si mislil, da se nam bodo vremena tako zjasnila! Vidva se kar lotita simulacij tule na kavču, jaz se bom posvetil *Casablanci* in ne bom motil "avdicije". In če se ozrem pomotoma, ne bom doživel infarkta, saj sem v norišnici vaje nagih bab, ki letajo po hodnikih in vreščijo, kot da doživljajo pet orgazmov hkrati.

MATILDA: Jaz bi vseeno šla kam drugam.

DAMJAN: Prav, ampak zgoraj je res neužitno.

MATILDA: Pri nas doma je še huje. Spila bi nekaj, nekaj močnega.

(Mu pomoli kozarec. Damjan gre k mizici s pijačami, odloži kozarec, vzame steklenico viskija.)

DAMJAN: Bom vzel kar tole, da nama ne zmanjka sredi najhujše vročine.
(Pomežikne Konradu.)

KONRAD: Seveda, izsušeni organi lahko začno škripati kot železo ob kamen, zelo neprijeten zvok; takoj bi vsi posumili, da ne gre zares.

MATILDA: Ampak to bo res samo vaja.

KONRAD: Vaja dela mojstra, mojster dela vajo, svet je krasen, svet je lep, pericarežeracirep.

DAMJAN: Hvala, stric. Drži pesti. In jaz jih bom držal zate, da ti končno uspe pogledati *Casablanca* do konca.

KONRAD: Tako je prav. Življenje je vaja za naslednje življenje, je rekel modrec, ki ga nikdar ni bilo. In ker ga ni bilo, moramo izrekati njegove modrosti namesto njega. Nič hudega. Zakaj ne tudi surogatna modrost v času, ki je tako izdatno naklonjen surogatom vseh vrst, da je tudi sam surogat za neki drugi čas?

MATILDA: *(mu pomaha)* Hvala, ker ste bili prijazni do mene.

KONRAD: Že dolgo se nisem tako zabaval. Saj veste, v norišnici so vsi smrtno resni.

DAMJAN: Greva, pokazal ti bom jacuzzi.

(Porine Matildo skozi vrata, se obrne, pomežikne Konradu, odide, zapre vrata.)

KONRAD: *(se pokriža)* Ne zameri, Bog, ker sem naredil gib, ki bi ga utegnil razumeti kot znak hvaležnosti. Ne kaznuj nevernika za nenadno spreobrnitev, ki verjetno ne bo trajala dlje kot deset sekund, ampak ta trenutek je bolj pristna, kot je bila večina spreobrnitev v mojem življenju. Naslednja stvar. Kozarec viskija, do dna. *(Si natoči, izpije do dna.)* Naslednja stvar. Zakleni vrata. *(Odide skozi vrata, slišimo zaklepanje vhodnih vrat. Pride nazaj.)* Naslednja stvar. *(Se še enkrat pokriža.)* Spreobrnitev traja, pravi čudež. Hvala, Bog, za mir, ki ga bom užival naslednji dve uri. Naslednja stvar. Veliki dogodek.

(Se udobno namesti na kavču, si stlači v usta ostanke salame in sira, vključi videokaseto, začne gledati. Obraz mu prekrije blaženost.)

5.

(Zasliši se hrup na stopnicah. Matilda se opoteče v sobo v spodnjem perilu, v levi roki drži torbico, z desno stiska k sebi krilo in bluzo. Konrad plane pokonci.)

KONRAD: So vaje končane?

MATILDA: Vem, da je vaš nečak, ampak ta tip je totalen brezveznež. *(Vrže torbico in bluzo v naslanjač, si začne oblačiti krilo.)*

KONRAD: Nemogoče. Za Dinkyja pravijo, da ime zveze, ki segajo v globine veselja, vse do Luciferja, ki bo znižal temperaturo v peklu posebej zanj, ko mu potrka na vrata.

MATILDA: Kar se mene tiče, naj se cvre na Luciferjevem ražnju, dokler mu ne odpade vsak centimeter zgubane kože.

KONRAD: Po tej grafični prisposobi mi je bistvo tragedije, ki vas je doletela v mansardi, popolnoma jasno.

MATILDA: Čisto navaden runkl je, v vseh pogledih. *(Odrine bluzo in torbico in se pogrezne v naslanjač.)*

KONRAD: Ampak malo prej ste ustvarili vtis, da ga občudujete.

MATILDA: V rit sem mu lezla, da bi dobila vlogo. *(Vstane in gre k mizici s pijačami.)* Zdaj mi je pa res vseeno, kaj butnem vase. Pravzaprav bi mu vse to najraje zlila v stranišče.

KONRAD: Nikar. Vsak pošten intelektualec bi manj trpel, če bi mu v stranišče pometali najljubše knjige.

MATILDA: Knjige so za odpad. Intelektualci pa so nadloga, ki jo morajo vzdrževati reveži. Ampak kmalu jih ne bo več, izumrli bodo kot dinozavri.

KONRAD: Čas jim res ni naklonjen. Se pa zato množijo Dinkyji, ki so že ali bodo v kratkem prevzeli svet. Mogoče sploh ni slabo, da jim skušamo zlesti v rit, dokler tam še ni prevelike gneče.

(Opazuje, kako si Matilda zlije v kozarec nekaj viskija, nekaj vodke, nekaj jajčnega likerja in nekaj ruma.)

MATILDA: In kako bi se reklo temu?

KONRAD: Koktajl *Despair. Desperation. Desperado.*

MATILDA: (s kozarcem v roki sede nazaj v naslanjač) Ste znoreli zato, ker ste prepametni, ali ste postali pametni šele po tem, ko ste znoreli?

KONRAD: Oh, zavrtelo se mi je. Na vrtiljaku, ki mu pravijo Sprememba, v zabaviščnem parku, ki mu pravijo Zgodovina. Ta vrtiljak je nenadoma, kot bi rekel Dinky, "zašibal" s tako naglico, da mi je postalo slabo in sem omahnil z njega. Nisem edini. Kar nekaj nas je, ki nismo bili dovolj okretni. Ampak jaz – sicer pa, ne, dolgočasim vas, raje vi kaj povejte o sebi.

MATILDA: (pije) Ne maram luzerjev, to je vse, kar lahko rečem o sebi. To je vsa moja zgodba.

KONRAD: Jedrnata, ni kaj.

MATILDA: Načelno sodelujem z luzerji samo, če imam od tega konkretne koristi. Drugače pa je življenje prekratko, da bi zapravljala čas. Vem, kaj hočem, ne morem pa najti moškega, ki bi mi to uresničil.

KONRAD: Smola.

MATILDA: Rodila sem se pod gnilo zvezdo.

KONRAD: Dinky, skratka –

MATILDA: Sploh mi ga ne omenjajte. Če pomislim, kako sem nasedla, me prime, da bi šla in mu odrezala tisti borni privesek. In kakšne govorice se širijo o njem! Najbrž jih razširja on sam.

KONRAD: Res je mojster samopromocije.

MATILDA: Da si mora v glavico vtirati pomirjevalno mast, drugače bi mu kar naprej skakal iz hlač. In ženske to verjamejo! Bom že poskrbela za to, da se razve resnica.

KONRAD: Ampak če sem prav razumel, naj bi prizor, ki bi vas katapultiral v orbito filmske slave, bil simuliran; v čem je torej problem?

MATILDA: Simuliran bi moral biti, da ne bi prekršili zakona. V resnici pa ne bi bil; to ve on, to vem jaz, to vemo vsi. Je pa ena stvar, ki je on ne ve. Prizor bi posneli dvakrat, najprej za vajo in potem v živo. Pri vaji bi ga, skriti za zaveso, z digitalno kamero snemali moji prijatelji.

KONRAD: Za vašo osebno zbirko videokaset?

MATILDA: Oh, ste neumni. Kaseta bi se prodajala, jaz bi dobila deset procentov.

KONRAD: In koliko procentov bi dobil Dinky?

MATILDA: Nič, on bi moral še plačati. Moji prijatelji bi ga izsiljevali z obljubo, da filma ne bodo začeli prodajati, dokler jim vsak mesec nakaže določeno vsoto, od katere bi jaz dobila petnajst procentov. Ampak film bi vseeno prodajali. A ni dober načrt?

KONRAD: Perfekten. Vidim, da je filmska umetnost precej napredovala, odkar so posneli *Casablanca*.

MATILDA: Ampak kaj, vse je šlo k vragu.

KONRAD: Ni nujno. Simulirani prizor z Dinkyjem lahko še zmeraj posnamete za televizijo, onega drugega za prodajo pa s kakšnim drugim Dinkyjem, ki mu dinky, kot je rekel Casanova, preden je umrl za sifilisom, "še vedno strumno korači kar v sredino topovskih krogel".

MATILDA: Zdaj mi je že malo bolj jasno, zakaj so vas zaprli v norišnico. Kdo bo kupil pornič s komer koli, če ima na voljo take s hollywoodskimi zvezdami?

KONRAD: Ampak Dinky je daleč od tega, da bi bil hollywoodska zvezda.

MATILDA: Dinky je v našem prostoru zvezda ful gledanega TV-šova, ne glede na to, kako butast je. A ne bi kupili kasete, pri kateri bi se lahko naslajali ob pogledu na njegovo migajočo zadnjico?

KONRAD: Dvomim. Če bi se ob čem naslajal, bi bil to pogled na vašo migajočo zadnjico.

MATILDA: Koliko ste pa stari?

KONRAD: Kaj pa vem – dvaintrideset?

MATILDA: Vidim. Ste pa brez denarja.

KONRAD: Popolnoma. In – še bolj tragično – brez volje.

MATILDA: To pomeni, da več ne morete.

KONRAD: To pomeni, da se mi več ne da.

MATILDA: Vam niso všeč moji joški?

KONRAD: Težko presodim, ker jih ne vidim.

MATILDA: (*si sname modrc*) Kaj pa zdaj?

KONRAD: Zdaj lahko brez obotavljanja rečem, da imajo določeno konsistentnost, ki ne samo, da mi ni odvratna, ampak me celo vabi, da bi jo preizkusil. Žal pa joški ne plavajo v zraku, ampak so del osebe, ki ima tudi vrsto drugih lastnosti. Osebnost, značaj, integriteto, in še kaj, za kar najbrž mislite, da spada k slengu, ki sem se ga navzel v norišnici.

MATILDA: In kaj je narobe z mojo osebnostjo?

KONRAD: Nič, ker je nimate. Značaja tudi ne. Integriteta pa je za vas manever, s katerim svojo željo po izkoriščanju drugih kamuflirate z očitki, da drugi izkoriščajo vas. In tako pravzaprav niste tako neumni, kot se zdi na prvi, drugi in morda celo tretji pogled. Ampak ste, nasprotno, prava kača, z zobmi hijene. Bi še kaj spili?

MATILDA: (*položi kozarec na mizico, vstane, si začne natikati modrc*) Skrajni čas, da se vrnete tja, kamor sodite. Morali bi vas imeti pod ključem.

KONRAD: Za to bi moral skrbeti jaz: res bi se moral imeti pod ključem. Vsekakor bom za vami zaklenil vrata najmanj desetkrat.

MATILDA: Jebite se.

KONRAD: Bom poskusil, čeprav nisem več tako prožen, kot sem bil pri petnajstih, ko bi me taka stvar morda še mikala. Pa bi taka soloizvedba, če bi mi le uspela, bila zanimiva za vaše prijatelje z digitalno kamero?

MATILDA: (*pri vratih*) Ogabni ste.

KONRAD: O, brez dvoma, moja duša spominja, če sploh na kaj, na centimeter zgubane kože. Kaj hočete, ko se enkrat soočimo z ogledalom resnice, uplahnemo. Ampak z enim vprašanjem bi vseeno skušal vzburiti vaš klitoralni

predel, preden greste. A se res morate tako ponižujoče prodajati? A res ni mogoče preživeti na manj umazan način?

MATILDA: Kaj ste pa vi počeli, preden so vas zaprli v norišnico? Verjetno ste prodajali pamet. Je kakšna razlika med pametjo in telesom?

KONRAD: Potem je odgovor mogoče v tem, da se ne bi smeli prodajati.

MATILDA: Blagor vam. Jaz se nisem rodila s filozofijo v žepu in srebrno žlico v ustih.

KONRAD: Ampak saj ste tajnica direktorja televizije.

MATILDA: Kdo vam je to povedal? Dinky? Čisto njemu podobno. Navadna kurirka sem, čeprav sem končala gimnazijo.

KONRAD: To je pa grozno. Vam lahko kako pomagam?

MATILDA: Zelo. Odrežite si najprej svoj dolgi jezik, potem pa še tiča, ki je zagotovo desetkrat krajši, in si oba naenkrat zataknete v rit.

(Se obrne, dvigne glavo, odide, odklene zunanja vrata, zaloputne z vrati.)

KONRAD: *(sklonjene glave)* Kmalu nas ne bo več, izumrli bomo kot dinosavri.

6.

(Skozi vrata se tiho prikaže Damjan, razmršenih las, v pižami. Konrad ga zagleda.)

DAMJAN: Je šla?

KONRAD: *(dvakrat globoko vdihne)* Zrak je relativno čist, zato predvidevam, da je.

DAMJAN: Krava zmešana.

KONRAD: Jaz bi jo uvrstil med psice. Med pohlevne jazbečarke, ki te lepo pogledajo in pomahajo z repom, ko pa dobijo svoj kos mesa, te nepričakovano šavsnejo.

DAMJAN: Oprosti za norišnico in vse drugo.

KONRAD: Upam, da sem bil dovolj prepričljiv.

DAMJAN: Popolnoma. Je kaj rekla?

KONRAD: Nič konkretnega, nekaj je blejala o tem in onem, kako se ji na svetu dogaja krivica, in podobne izjave, značilne za nepotešene babe.

DAMJAN: O meni, kaj je rekla o meni?

KONRAD: Nič slabega, kolikor je stvar še v mojem spominu.

DAMJAN: Zakaj si tak? Prava jegulja si. Sploh ne veš, kako mi gre to na živce. Za vsako ceno me hočeš zaščititi pred resnico. Sploh ne veš, kako me s tem ponižuješ. Zakaj ne moreš odkrito povedati, kaj si res misliš o meni?

KONRAD: Ker si o tebi, ne glede na to, da si eden najbolj zoprnih tipov, kar sem jih v svojem življenju srečal, ne mislim nič bistveno slabega.

Razen tega, mogoče, da si čisto navadna pizda, izraz, ki ga boš razumel brez težav, in da si narcisoidno gobezdav egoman super težke kategorije, ki ga je ta naš vrli novi svet posrkal vase na najbolj neprijazen način, prav na dno greznice, od koder se ne bi mogel izkopati, tudi če bi to hotel, kajti gnoj te je povsem razkrojil.

Pravzaprav se mi smiliš, in glede na to, da se ne smiliš nikomur drugemu na tem svetu, bi mi moral biti hvaležen.

Poleg tega si v svoji vasezagledanosti tako strašansko naiven, da še pomisliš ne, kako si žrtvam svoje domnevne karizme lahko zanimiv iz razlogov, ki imajo precej več opraviti z njihovimi potrebami kot s tvojo karizmo. Skratka –

DAMJAN: *(mu potegne na jok)* Skratka, jebi se.

KONRAD: Bom poskusil. Čeprav nisem več tako prožen, kot sem bil pri petnajstih, ko bi me taka stvar morda še mikala –

DAMJAN: Ne ponavlaj se, to si danes že rekel.

KONRAD: Ne razumem ...

DAMJAN: Poslušal sem na stopnicah. Dobro vem, kaj je rekla o meni. *(Posmrka in se zbere.)*

KONRAD: No, potem mi ni treba poudarjati, da si za las ušel zelo neprijetni usodi. Predstavljaš si, da bi nekega dne zavil v videoteko, ker bi si hotel izposoditi *Casablanca* ali kak podoben eksemplar filmske Umetnosti z veliko

začetnico. In bi ti v zadnjem trenutku padlo na pamet, da si namesto tega izposodiš domači pornič, ob katerem bi lahko vadal gibe, ki se ti morda v zadnjem času niso najbolje obnesli. In bi doma na ekranu zagledal, oprosti izrazu, migajočo rit, čisto navadno rit, zelo podobno tisti, ki te vsak dan pogleda iz ogledala v tvoji jacuzzi kopalnici.

DAMJAN: Ubil jo bom.

KONRAD: Jaz bi storil nekaj bolj radikalnega. Nekaj, kar jo bo ubilo bolj zanesljivo kot nož v srce. Pustil bi jo pri miru.

DAMJAN: Ne zasluži si, da bi jo pustil pri miru. Ampak še manj si zasluži, da bi se je dotaknil. Veš kaj bom storil? Začel bom razširjati govorice, da je lezbijka.

KONRAD: Glede na to, kako se počutiš, je to skoraj človekoljubna namera. Čeprav je seveda infantilna in podla, povsem nevredna moškega, ki da kaj nase.

DAMJAN: Zakaj ne more počakati pet minut? Saj nismo stroji.

KONRAD: Veš kaj potrebuješ? (*Gre k mizici in mu ponudi steklenico likerja.*) Malibu. Ime znamenite kalifornijske plaže. Nekaj požirkov, pa te bodo žarki zahajajočega sonca zazibali v blagodejne sanje in v premirje s hudobnim svetom.

DAMJAN: (*vzame steklenico, gre k vratom, se obrne*) A se je tebi kdaj zgodilo, da ...

KONRAD: Ne prepogosto. Vsega skupaj mogoče tisočkrat.

DAMJAN: Ne me basat.

KONRAD: Kaj hočeš, nismo stroji, kot si rekel, in ko ti ženska odvzame iniciativo, te je na neki način kastrirala ...

DAMJAN: Točno, kurba. Sploh ne vem, zakaj se razburjam.

KONRAD: Tudi jaz ne. In če se že moraš, bi predlagal, da to počneš zgoraj v mansardi, kjer lahko premikastiš vzglavnik ali se z glavo zaletiš v steno, seveda tako, ki ni nosilna, saj nočemo končati pod goro ceglav in betona.

DAMJAN: Bom počakal, da do konca pogledaš *Casablanca*. Potem se bom zaletel.

KONRAD: (*vzame pladenj*) Pravzaprav me je po vseh teh vdorih barbarov pograbila silna lakota. Najprej si bom naredil še en narezek, tebe pa prosim, da spotoma obrneš ključ v vhodnih vratih, dvakrat.

DAMJAN: Bom, stric.

KONRAD: Hvala, Dinky. Ne pozabi, *dvakrat*.

DAMJAN: Zanesi se name.

(Damjan se obrne in gre. Konrad odide skozi vrata v kuhinjo. Iz kuhinje slišimo ropotanje. Z desne vstopi Radivoj in se razgleda po prazni sobi.)

RADIVOJ: Halo ... Je kdo doma? *(Ropotanje v kuhinji se nadaljuje.)* Zvonec vam ne dela, pa sem kar vstopil ...

(Se posprehodi do kuhinjskih vrat, dvigne roko, da bi potrkal, si premisli, sklene počakati. Gre k mizici s pijačami in si natoči kozarec viskija. Sede na kavč, si sname klobuk in ga položi na klubsko mizico. Srkne viski. Zagleda televizor. Se udobno namesti in začne gledati Casablanca.)

(Konrad pride iz kuhinje z zvrhanim pladnjem kruha, sira in ogrske salame. Odrptih ust se zastrmi v Radivoja.)

RADIVOJ: A veste, da je to moj najljubši film?

Luči ugasnejo, zavesa.

Drugo dejanje

1.

(Ko se prižgejo luči, se dogajanje nadaljuje tam, kjer se je končalo: s Konradom in Radivojem v istih državah.)

RADIVOJ: A veste, da je to moj najljubši film?

KONRAD: Potem imava veliko skupnega. Boste kaj spili? Viski mogoče? In sedite. Klobuk je, kot vidim, že na mizici, lahko pa nanjo položite tudi noge. Kosila sicer ni, ker je žena odsotna, sem pa pripravil majhen narezek.

RADIVOJ: Zvonec vam ne dela, pa sem kar vstopil. *(Odloži viski in vstane.)* Mogoče se res obnašam preveč po domače.

KONRAD: Tukaj se vsi obnašajo po domače. Čakam samo še, kdaj bodo ljudje s ceste začeli uporabljati moje stranišče. *(Odloži pladenj na mizico.)*

RADIVOJ: Se me ne spomnite? Radivoj Vuk je moje ime.

KONRAD: Vuk ... Nisem siguren, ampak neki Vuk je pred leti z avtom treščil vame, mi naredil totalcko in pobegnil.

RADIVOJ: To ni moj stil. Čeprav sva eno hudo trčenje res imela. Stepla sva se zaradi šestnajstletne punce.

KONRAD: In kako se je zadeva končala?

RADIVOJ: Jaz sem dobil tri buške in črno oko. Vi ste dobili punco.

KONRAD: In po treh desetletjih ste prišli, da mi vrnete milo za drago?

RADIVOJ: Punca je pozneje postala vaša žena.

KONRAD: Aha, potem ste prišli, da bi se še enkrat spopadla zanjo in bi tokrat jaz končal s črnim očesom, vi pa bi dobili njo. Dragi Vuk, lahko jo odpeljete brez pretepa.

RADIVOJ: Nekoč sva se tikala. Bila sva sošolca.

KONRAD: Pa ne, da ste tisti Vuk, ki je izstopal kot največji piflar na naši gimnaziji?

RADIVOJ: Sem. In vi ste izumili pesmico, ki jo je pogosto deklamiral ves razred. "Piflar Vuk je pravi čuk, nor je na pouk, ne ve pa, kaj je fuk."

KONRAD: Po čem pa sem izstopal jaz?

RADIVOJ: Po svojih retoričnih spretnostih. Celo profesorji so se vas bali.

KONRAD: Škoda, da tega nisem vedel takrat.

RADIVOJ: V strahu pred vami so ravno profesorji za vas izumili poseben vzdevek. Znani ste bili kot Gobeždač. Se ne spomnite?

KONRAD: V mojem življenju se je zgodilo toliko, da so se nekatere stvari, kot bi rekli računalničarji, samodejno "dilitale".

RADIVOJ: Samodejno ali samoobrambno?

KONRAD: Na kaj namigujete?

RADIVOJ: Nekatere stvari, ki bi lahko ogrozile našo samopodobo, zelo pogosto podzavestno izrinemo iz spomina.

KONRAD: In do kakšne kariere ste se povzpeli s svojim pifljanjem? Pa ne da ste postali psihiater.

RADIVOJ: Uganili ste.

KONRAD: In k meni so vas poslali moji sorodniki, ki bi me radi zvlekli iz hiše nazaj v močvirje, ki mu pravijo "svet" in "življenje". Sploh ne vedo, da je prebivanje med štirimi stenami edina pristna blaženost, ki jo je Bog naklonil človeku zunaj nebes.

RADIVOJ: Prišel sem na lastno pobudo. Rad bi izvedel, zakaj niste nikoli prišli na nobeno od naših obletnic mature.

KONRAD: Ne maram obletnic, sem izrazito antiobreden tip človeka, celo rojstni dnevi me iritirajo; vsa darila, ki mi jih prinesejo nepoučeni ljudje, takoj zmeljem v prah, druge pa razkrojim s kemikalijami.

RADIVOJ: A ste res bili poleg vsega tudi vohun?

KONRAD: *(pogleda na uro)* Naslednje vprašanje.

RADIVOJ: Zlobni jeziki trdijo, da ste to famo zelo premeteno lansirali sami, da bi še dodatno okrasili svoj imidž.

KONRAD: (žveči) Nimam imidža, krasil nisem ničesar v življenju, še noveletne jelke ne, o meni se govori marsikaj, kakšno zvezo ima to z mano? Pravzaprav se vas spomnim; vaša posebnost ni bila toliko, da ste bili glavni piflar, ampak vaše okorno stopicanje okoli vrele kaše. Karakterna hiba, ki se je z leti očitno še okrepila.

RADIVOJ: Skratka, radi bi, da pridem z besedo na dan.

KONRAD: Za božjo voljo, Vuk, več kot trideset let ste imeli na razpolago, da postanete vsaj za silo odrasel človek; kaj je šlo narobe? Živ dokaz ste, da se piflanje ne obnese; v svarilo mladim bi vas morali paradirati po šolah.

RADIVOJ: Težko vam je priti do živega, ampak vest mi nalaga, da vztrajam.

KONRAD: Vest?

RADIVOJ: Vest in obljuba, da vas pripeljem na obletnico mature, ki jo praznujemo čez deset dni. Zavedajoč se vaše priklenjenosti na hišo smo slavlje organizirali v restavraciji, do katere imate vsega petdeset metrov. V sosednji ulici.

KONRAD: "Zavedajoč se moje priklenjenosti"? Dragi Vuk, so vas poslali k meni v upanju, da me bo omeščala staromodnost vaših fraz? In kdo pravi, da sem priklenjen na hišo? Res sem imel nekaj časa težave z roko in hrbtenico, ampak to je minilo. Če hočem, se lahko ta hip odpravim na južni tečaj.

RADIVOJ: Ampak vi nočete.

KONRAD: Na južni tečaj gotovo ne.

RADIVOJ: Nikamor. Govori se, da niste stopili iz hiše leto dni.

KONRAD: Morda sem postal vampir in se klatim po ulicah pod okriljem noči. In če ne: kateri zakon pa kršim, če nočem več med ljudi?

RADIVOJ: Ni nam vseeno, da se tako uničujete.

KONRAD: Zagotavljam vam, da me uničuje zgolj in samo nepotrebna skrb za moje počutje.

RADIVOJ: Človek je družbeno in družabno bitje.

KONRAD: Zelo bistroumno, kar ste pravkar povedali.

RADIVOJ: Res ste upokojeni, dvajset let prezgodaj, če mene vprašate, ampak to ne pomeni, da ni tam zunaj umetnosti, gledališča, športa –

KONRAD: Gledališča? A bi res moral posvetiti tri ure življenja nečemu, za kar že vnaprej vem, da mi ne bo koristilo? Umetnosti? Pojma nimam, kaj to je, še manj pa želje, da bi izvedel. Mnogo bolj me zanima, kako umirajo ribe; mi lahko poveste? Ne mislim ribe na trnku ali v mreži, ampak ribe, ki umrejo naravne smrti. Od česa umrejo tiste, ki jih ne pogoltnejo večje ribe? Kakšne bolezni jim odvzamejo zadnji dih? Imajo svoja pokopališča? Ali se kar razkrojijo v vodi? To so vprašanja, na katera manjka odgovorov. Kakšen šport, kakšno druženje, lepo vas prosim.

RADIVOJ: *(vstane)* Pravzaprav sem kar slutil, da bom odšel praznih rok.

KONRAD: Lahko vam pripravim majhen sendvič, ga zavijem v prtiček, salama je res zelo dobra.

RADIVOJ: *(seže po klobuku in si ga povezne na glavo)* Storil sem, kar je bilo v mojih močeh. Upam, da mi bodo verjeli. *(Se napoti k vratom.)*

KONRAD: Poslušajte, Vuk, saj niste uslužbenec ostarele tolpe nekdanjih sošolcev, kaj se pa greste, saj nimajo kaj razumeti, razen da je človekova zasebnost edina svetinja, ki je še niso poteptali prašiči med divjanjem od enega korita do drugega.

RADIVOJ: Pravzaprav se mi smilite.

KONRAD: Na to ne morem vplivati, lahko pa navedem tisoč razlogov, zakaj imate milijon razlogov, da se smilite sami sebi. Odrekel se bom temu užitku, ker je dovolj hudo že, da se smilite meni. Sedite, Vuk, rad bi vam nekaj povedal.

RADIVOJ: *(nelagodno sede nazaj na kavč)* Priznati moram, da se počutim, ko da bi me zmrcvarili trije nemški ovčarji.

KONRAD: *(natoči viski obema)* Privoščil si bom nekaj, kar mi moja pravila prepovedujejo. Pod pogojem, da ostane med nama, vam bom povedal nekaj o sebi. Navsezadnje se vam moram oddolžiti za tiste buške in črno oko, a ne? Izvolite. *(Postavi predenj kozarec viskija.)* Na zdravje.

RADIVOJ: *(kislo)* Živeli.

KONRAD: V singapurski splošni bolnišnici so ravnokar inštalirali avtomatizirano dekontaminacijsko kamero, ki lahko sprejme sedem žrtev naenkrat in z očiščevalnim tušem v petih minutah spere z njih vse najhujše. V eni uri očisti sedemdeset ljudi.

RADIVOJ: Česa?

KONRAD: Biokemičnih strupov.

RADIVOJ: No, to so vendarle ekstremne situacije.

KONRAD: To je naša vsakdanjost, Vuk. Kar se dogaja tam zunaj, je ekološki biokemični terorizem. Psihološki, politični, pravni, medijski, verski, znanstveni terorizem. Milijoni žrtev, ampak nikomur ne pade na pamet, da bi se umaknil.

RADIVOJ: Razen vam.

KONRAD: Razen meni.

RADIVOJ: Če bi se umaknili vsi, bi propadla civilizacija.

KONRAD: Dajte no, civilizacija je propadla pred dva tisoč leti. Od takrat le gomazimo drug po drugem kot škorpijoni in iščemo priložnost za smrtonosni pik.

RADIVOJ: V vseh nas je želja, da bi si poiskali zavetje pred umazanijo sveta. Nima pa vsak priložnosti, da bi jo uresničil. Vsaj ne tako udobno kot vi.

KONRAD: Del umazanije tega sveta je tudi prizvok zavisti, ki veje iz vašega očitka, da imam prednosti, ki jih drugi nimajo.

RADIVOJ: Kljub temu je ta vaša očiščevalna kamera precej udobnejša od klopi v parku, na kateri bi se moral očiščevati klošar, če bi začutil, da ga umazanija sveta duši.

KONRAD: Kako lahko psihiater, ki bi se vendarle moral v svojem poklicu vsaj občasno srečati z logiko, podleže tako elementarni zmoti? Ali bi se klošar, če bi mu podaril svojo hišo, očistil hitreje, kot bi se na klopi v parku, ki je njegov naravni dom?

RADIVOJ: Kje pa je tuš, ki spira z vas nesnago?

KONRAD: Z vami se je težko pogovarjati, ker jemljete stvari dobesedno.

RADIVOJ: Zavedam se, da uporablja metafore. Ampak vsaka metafora je kažipot k nečemu konkretnemu. Kako se čistite? Z askezo očitno ne (*pogleda zvrhan pladenj na mizi*), *Casablanca* pa je slab nadomestek za duhovnost, brez katere ne uspe nobeno čiščenje. Edini dokaz, da vam skozi vse pore prodirajo nakopičeni strupi, je vaš cinizem. Ta pa ne čisti zraka v vaši kameri, ampak ga še bolj zastruplja. In tako me ta vaš projekt, ne zamerite, bolj kot na tuš spominja na kopalno kad, v kateri se umivate v lastni umazaniji.

KONRAD: (*po premoru*) Bravo. Počasi se bližate točki, na kateri bi utegnil pomisliti, da pogovor z vami ni popolno tratenje časa.

RADIVOJ: Ste počistili za seboj, preden ste se zavlekli v brlog? Ste odstranili sledove svojih umazanih škornjev?

KONRAD: Previdno, Vuk, drugače boste kariero končali kot pridigar v kaki vaški cerkvi.

RADIVOJ: Se spomnite mlade dame, ki ste jo zaposlili, ko ste za krajši čas, preden vas je napadla sla po očiščenju, postali direktor in glavni urednik časopisa?

KONRAD: Ne spomnim se ničesar iz tistega obdobja; namerno ali pomotoma sem pritisnil "Delete".

RADIVOJ: Prišla je k vam in rekla, kako zelo je občudovala vaše kolumne, vašo ostrino in duhovitost in kako si je zmeraj želela pisati vsaj desetino tako zanimive stvari.

KONRAD: Poslušajte, Vuk, vaše drezanje vse bolj spominja na zasliševanje esesovca Strasserja v *Casablanci*: povejte že enkrat, kaj vas žuli, vaš čas me ne briga, moj pa je dragocen.

RADIVOJ: Ste kdaj prevarali svojo ženo?

KONRAD: Sem. Obljubil sem ji, da v njeni odsotnosti ne bom popil več kot kozarec vina na dan. Tega sem se držal. Sem pa zraven popil liter viskija. In tega nisem storil le enkrat. Lahko torej rečeva, da sem ničvrednej, ki prevara ženo, kadar koli dobi priložnost.

RADIVOJ: Dobro veste, kaj mislim.

KONRAD: Če mislite, kar mislim, da mislite, vas moram razočarati in priznati, da se nisem dotaknil druge ženske, odkar je Pupka kmalu po tem, ko sem tekmeča z buškami in črnim očesom vrgel iz igre, postala moja žena.

RADIVOJ: Pupka?

KONRAD: Vam ni povedala, da sem jo že takrat klical Pupka? Potem nikoli niste bili resen tekmeč, tisto najino ravsanje je bilo odveč.

RADIVOJ: In kaj bi rekla Pupka, če bi izvedela, da se vaše prevarantske igre niso zmeraj ustavile pri pijači?

KONRAD: Nič, ker nima česa izvedeti, razen če ste prišli z namenom, da se mi za črno oko po treh desetletjih maščujete tako, da me obtožite bog ve kakšne izmišljotine. Ampak to bi vendarle bilo preveč infantilno, celo za piflarja Vuka.

RADIVOJ: In če bi za izmišljotino predložil materialne dokaze?

KONRAD: Odvržen kondom, ki ste ga spotoma izbrskali iz kontejnerja za smeti? Ampak to bi za vas bilo premalo vulgarno; mnogo prej bi kot materialni dokaz za mojo nezvestobo prinesli pokazat pljunek iz svojega prehlajenega grla ter prisegli, da je to moja sperma.

RADIVOJ: Občudujem estetiko vaših izrazov.

KONRAD: Ne jemljite tega osebno; ne vem več, kaj drugega naj poskusim, da si zagotovim nekaj miru v lastni hiši.

RADIVOJ: S Pupko, kot ji pravite, očitno nista imela otrok.

KONRAD: Očitno res ne, drugače bi to vedel vsaj eden od naju. Ne, otrok ni bilo, ker sem, kot so mi zagotovili zdravniki, neploden. Kako dobro sva jo odnesla, sva ugotovila pred kratkim, ko sva mansardo oddala ženinemu nečaku, ki je ista generacija, kot bi bil najin sin, če bi ga seveda imela. Brez dvoma bi se tudi on imenoval Dinky, kajti vsi ti mladi ljudje so narejeni po istem kopitu.

RADIVOJ: Mogoče pa ne ravno vsi.

KONRAD: Pokažite mi enega, ki ni, pa vam odpustim celo to, da ste psihiater.

RADIVOJ: Potem mi je že odpuščeno.

KONRAD: Saj res, pozabil sem vprašati: ste poročeni? Trije otroci? Morda že kak vnuk? To se je zmeraj pričakovalo od piflarjev.

RADIVOJ: Sem poročen. In to srečno. Nimam treh otrok, samo hčerko. In res je, imam tudi vnuka.

KONRAD: Čestitam.

RADIVOJ: Vi pa ste njegov oče.

KONRAD: *(po zadržanem dihu)* Poslušajte, a ste res rekli, da ste psihiater, ali pa sem narobe slišal in ste mi hoteli povedati, da ste psihopat?

RADIVOJ: Če mi dovolite, da vam povem kratko zgodbo, boste odkrili nekaj novega v svojem življenju. Zgodba ni tako srečna kot v *Casablanci*, lahko pa se, odvisno od vaše naslednje poteze, srečno konča.

KONRAD: *(zavzdihne, gre k mizici)* Bova še kaj spila?

RADIVOJ: Jaz ne. *(Konrad si nataka viski.)* Kmalu potem, ko ste postali direktor, je k vam prišla mladenka, ki še ni končala študija, je pa že pisala članke in kolumne, ki so vas baje tako očarali, da ste jo zaposlili ne glede na to, da ni imela diplome.

KONRAD: Veste kaj, to sklicevanje na kos papirja, ki pogosto ni pridobljen s sposobnostjo, ampak s pifljanjem –

RADIVOJ: Strinjam se. Ampak po zakonu ni bila upravičena do zaposlitve. Vi ste ji delovno mesto, kot se reče, zrihtali.

KONRAD: Se je izkazala ali sem naredil napako?

RADIVOJ: Pri delu se je zelo izkazala. Nekateri so celo rekli, da njene kolumne v marsikaterem pogledu prekašajo vaše.

KONRAD: Skratka, storil sem nekaj dobrega; kdo bi si mislil?

RADIVOJ: Ampak zaposlitev je bila preizkusna, za dobo enega leta. Ko je zaprosila za redno zaposlitev, se je pojavil problem.

KONRAD: Spet nerazumna zakonodaja.

RADIVOJ: Ne, v tem času je diplomirala. Novi problem je bil nerazumni direktor. Kar naenkrat je zahteval nagrado za redno zaposlitev.

KONRAD: Taka je njena plat zgodbe.

RADIVOJ: Druge plati ne poznam, ker direktor še zmeraj vztraja, da o tem nič ne ve.

KONRAD: Direktor bi vam lahko povedal, da je njegova plat zgodbe precej drugačna, ampak poslušajmo najprej do konca njeno plat.

RADIVOJ: Punca je bila mlada, neizkušena. S svojim talentom si je ustvarila že kar lep renomé, ki se mu ni mogla preprosto odreči. Mislila je, da bo reč hitro mimo in pozabljena. In je ... popustila.

KONRAD: Kaj hočete, današnja mladina.

RADIVOJ: Žal so bile posledice hude, ne samo zanjo, tudi za direktorja. Nosečnost, s katero je bilo treba na hitro in naskrivaj opraviti, da direktor ne bi imel problemov v podjetju in doma pri svoji Pupki.

KONRAD: Pametno, se vam ne zdi, glede na to, da je bila vendarle rosno mlada in na začetku obetajoče kariere.

RADIVOJ: Od katere ni bilo nič. Direktorju se je kmalu zatem uprl delovni kolektiv, šušljalo se je o marsičem, še o drugih izsiljevanjih, toda Bog se je v svoji nedoumljivi modrosti odločil, da mu podari priložnost za časten umik, preden bi ga nečastno vrgli na cesto.

KONRAD: Ugoden razplet za dotično mladenko, ki je potem dobila redno zaposlitev brez težav.

RADIVOJ: Ničesar ni dobila, razen otroka, kajti za splav je bilo že prepozno.

KONRAD: Glejte, Vuk, kaj naj rečem ... Če si dovolim majhen citat iz *Casablanca*, "vsak od nas ima svojo usodo".

RADIVOJ: (*s pogledom proti televizorju*) In če si jaz dovolim še enega, ki se je pravkar izpisal na ekranu: "Zdi se, da je usoda vzela stvari v svoje roke."

KONRAD: Zakaj pa ni omenila, da je hčerka mojega sošolca?

RADIVOJ: Hotela je, da jo cenite in najamete zaradi njenih sposobnosti. Se vam zdi to nenavadno?

KONRAD: Manj nenavadno kot to, da me nikdar ni obvestila o tem, da ni splavila.

RADIVOJ: Imeli ste svoje življenje. In navsezadnje vam je bila hvaležna, od vas se je precej naučila. Kljub vsemu je do vas čutila naklonjenost. Takrat je bila zelo mlada, vi pa ste znali narediti izjemen vtis.

KONRAD: Edini problem je ta, da otrok ne more biti moj. Z dokazi medicinske znanosti mi je bilo potrjeno, da sem neploden. Kar lahko potrdi tudi Pupka, ki se je morala sprijazniti s tem, da ne bova imela otrok.

RADIVOJ: Torej sem prinašalec veselih novic.

KONRAD: Oče je lahko kdor koli, celo posvaril sem jo, ko je prišla na preizkušnjo: "tukaj mrgoli mrhovinarjev". Še en citat iz *Casablance*, če sva že pri tem.

RADIVOJ: Mrhovinarjem se je znala izogniti. Razen največjemu. In temu je ostala po svoje zvesta. Nikoli se ni poročila in z nikomer drugim ni imela odnosov. Prisegla je, ni razloga, da ji ne bi verjel.

KONRAD: In zakaj, človek božji, pridete k meni šele zdaj?

RADIVOJ: Ker ni hotela povedati, kdo je otrokov oče. Zdaj pa je otrok tisti, ki hoče za vsako ceno spoznati očeta. Čeprav je star samo osem let, trmoglavo zahteva, da mu podarimo očeta za rojstni dan.

KONRAD: Zato ste prišli.

RADIVOJ: Prišel sem pravzaprav z namenom, da vas ubijem. (*Seže v žep in izuleče pištolo. Konrad zamrzne.*) Zamislil sem si, da bom pomeril v vas, takole (*pomeri s pištolo*), in rekel (*prebere z ekrana*): "Ne pozabi, da pištola meri v tvoje srce." In vi bi rekli –

KONRAD: In jaz bi rekel –

KONRAD, RADIVOJ: (*prebereta z ekrana*) "Tam sem najmanj ranljiv."

KONRAD: Pravzaprav bolj, kot sem mislil.

RADIVOJ: (*pospravi pištolo v žep*) Na to sem računal. Kljub temu sem vabil prizor s pištolo pred ogledalom. Za vsak primer. Težko mi je bilo priti k vam, a na koncu sem moral priznati, da sem verjetno edini, ki bi vas lahko prepričal, da se morate srečati z Markom.

KONRAD: Tako mu je ime?

RADIVOJ: Mark Avrelij. Nenavadno inteligenten otrok.

KONRAD: Geni so geni, kaj hočete.

RADIVOJ: In očetov ponos je očetov ponos.

KONRAD: Skratka, tista obletnica ...

RADIVOJ: Je ni. Upal sem, da boste nasedli in prišli v restavracijo v sosednji ulici. Tam bi vas namesto tridesetih sošolcev čakal le eden. Ded vašega sina. Skupaj s hčerko in vnukom. Zdaj morate sami določiti kraj in čas za srečanje.

KONRAD: (*si gre natočit še en viski, se obrne, za trenutek strmi predse*) Rad bi, da nekaj razumete. Tista naklonjenost, o kateri ste govorili ... ni bila zgolj naklonjenost, bilo je nekaj več in bilo je obojestransko.

RADIVOJ: To sem pripravljen verjeti.

KONRAD: Kljub temu me verjetno prezirate.

RADIVOJ: (*se kislo nasmehne*) "Če bi malo razmislil o tem, verjetno bi."

KONRAD: (*s pogledom proti ekranu*) "Imam veliko sošolcev, ampak vi ste edini, ki me prezirate, zato vam bom nekaj zaupal." To je sicer parafraza, ampak ali ni zanimivo, kako se vse zgodbe spletajo v eno samo, in kako primerni za naju so dialogi v filmu, ki so ga posneli, ko sva komaj shodila? Ste ga tudi vi videli tolikokrat, da znate besede na pamet?

RADIVOJ: Ne, prvič sem si ga ogledal pred nekaj dnevi, ko mi je hčerka povedala, da sta ga vidva pogosto gledala v vaši pisarni.

KONRAD: Poslušajte, Vuk, pravzaprav imava toliko skupnega, da bi se lahko začela kar tikati. To bi lahko bil (*prebere z ekrana*) "začetek čudovitega prijateljstva".

RADIVOJ: Odvisno od tega, kaj se bo zgodilo na srečanju z Markom Avrelijem.

KONRAD: No, ravno v zvezi s tem sem ti hotel nekaj povedati, Radivoj. Saj si Radivoj, a ne? Zdi se mi, da si tega tvojega vnuka kar malo razvajal; kar si Markec zaželi, to Avrelij dobi. Letos priložnost, da spozna očeta, naslednje leto novo računalniško igrico in tako naprej. Si kdaj pomislil, da imajo tudi očetje svoje želje, da ne omenjam pravic? Če bi vedel, da imam sina, bi si morda že pred osmimi leti zaželel, da ga vidim, vzgajam in zanj skrbim. Zakaj sem postal aktualen šele zdaj, ko si je mali princ zabil v glavo, da hoče v svoji zbirki igrač imeti tudi očeta?

RADIVOJ: A ne bi srečanje s sinom bilo odličen sestavni del čiščenja, o katerem si tako ponosno govoril?

KONRAD: Nasprotno: proces dekontaminacije bi se prekinil, in to v trenutku, ko ima največ možnosti, da uspe. Oprosti, Vuk, res sva bila sošolca in res je tvoja hčerka pisala odlične kolumne, ampak to vama ne daje pravice, da bi me zavila v darilni papir, me prevezala z mašeljcem in me poklonila razvajanemu otroku, ki ga sploh ne poznam.

RADIVOJ: V svoji sebičnosti znaš biti naravnost krut.

KONRAD: To so besede, Vuk; krutost se definira z dejanji.

RADIVOJ: Kar počenjaš, je najbolj kruto dejanje, ki si ga je mogoče zamisliti. Zavračaš roko, ki ti jo ponuja bitje čiste nedolžnosti.

KONRAD: In kako dolgo bi ostalo nedolžno, če bi ponujeno roko pograbil? Najprej se moram očistiti, šele potem bom razmislil, kdo vse je varen pred mano.

RADIVOJ: Sebičnost iz plemenitih nagibov; tipično tvoja iznajdba.

KONRAD: A veste, Vuk – dovolite, da vas vikam, kajti očitno je bila iluzija razmišljati, da bi to lahko bil začetek prijateljstva – a veste, da sem vse življenje na skrivaj hrepenel po taki dekontaminacijski kameri? Da so me podlosti in umazanije tega sveta dušile že takrat, ko sem mislil, da moram sodelovati pri njih, ker pač nimam izbire?

RADIVOJ: Mogoče pa bi se radi očistili samega sebe.

KONRAD: Mogoče.

RADIVOJ: Čeprav je nečistost lahko tudi želja, da bi bili čistejši od drugih.

KONRAD: Blagor vam. Svojo umazanijo filtrirate na najbolj poceni način: skozi priročne psihoanalitične fraze. Ker ste vajeni mižati in delati kompromise, menite, da bi jih morali delati vsi. Kakor hitro naletite na koga, ki hoče ostati brezkompromisen, pa se vam na obrazu začrta izraz užaljenosti, ki ga opazujem že nekaj časa.

RADIVOJ: Prej izraz osuplosti spričo neznosne vzvišenosti, ki veje od vas.

KONRAD: In kaj veje do vas? Zadah po pravičniški dobroti, s katero želite ustrahovati vse, ki se nočejo ukloniti vaši pogrošni viziji človeških vrednot.

RADIVOJ: (*ustane*) Mislim, da je napočil trenutek, ko moram priznati poraz. Vseeno pa bi vas prosil še nekaj. Če že nočete srečati svojega sina, mu vsaj omogočite, da vas pokliče po telefonu. Samo, da sliši vaš glas. In vi njegovega.

KONRAD: Moja številka je v imeniku.

RADIVOJ: Ne gre za številko. Gre za to, da vključite aparat. Klical sem nepretrgoma deset dni. Prosim. Vsaj danes, za nekaj ur. Ne bi ga rad razočaral.

KONRAD: Bom razmislil.

2.

(*Slišimo vhodna vrata, vstopi Miklavž. Zagleda Vuka, se ustavi.*)

MIKLAVŽ: Zvonec še zmeraj ne dela.

RADIVOJ: To pa ni moja krivda. Jaz sem prišel popraviti telefon. Mislim, da bo zdaj delal. Vsaj nekaj časa. (*Odide.*)

MIKLAVŽ: Kaj pa je narobe s telefonom?

KONRAD: Pozabil sem ga vklopiti.

MIKLAVŽ: Danes ima večina ljudi mobitele.

KONRAD: Imaš še kakšno pomembno novico, poleg tega, kar si mi pravkar povedal?

MIKLAVŽ: Zelo pomembno. Dobil sem službo.

KONRAD: (*zamišljen*) O ...

MIKLAVŽ: Lahko bi pokazal vsaj malo veselja.

KONRAD: A ga ne kažem dovolj? Mogoče sem rahlo utrujen. Čestitam. Ampak saj nisem nikoli podvomil, da boš službo dobil. Dvomil si ti. Ne glede na moje priporočilo.

MIKLAVŽ: Tako je, službo sem dobil ne glede na tvoje priporočilo. To so prav posebej poudarili. Na koncu je komisija prišla do zaključka, da ni moja krivda, če si moj brat.

KONRAD: Se ti nič ne mudi, da napišeš svoj prvi prispevek, zdaj, ko si končno, ali boš kmalu, eden od vodilnih zunanjepolitičnih komentatorjev našega časa?

MIKLAVŽ: Pozabil sem ti povedati.

KONRAD: Kaj?

MIKLAVŽ: Ne bom delal zunanje politike. Pokrival bom prometne nesreče.

KONRAD: (*kratek premor*) No, še zmeraj boš pisal o karambolih, namesto o velikih pač o nekoliko manjših, namesto o genocidih pač o pijancih, ki so se zabili v obcestno drevo.

MIKLAVŽ: Pravzaprav si vesel, da so me tvoji nekdanji sodelavci tako nesramno ponižali, kar priznaj.

KONRAD: Niti žalosten niti vesel, ker hvala bogu ne čutim več nobene razlike med enim in drugim.

MIKLAVŽ: Vseeno ti je.

KONRAD: Saj je popolnoma vseeno, ali mi je vseeno. Postani že enkrat odgovoren za svoje življenje in ga nehaj vrednotiti skozi občutke drugih ljudi. Iskal si službo, dobil si jo, ne boš delal tistega, kar si upal, da boš, ampak nekaj drugega, mizerna plača ne bo zaradi tega nič manj mizerna, čemu torej prepričanje, da si lahko pocajtaš ranjeni ego samo, če se na tvojo stran postavi ves svet?

MIKLAVŽ: Ne svet. Ampak enkrat samkrat v življenju moj brat.

KONRAD: Spet naj bi bil jaz odgovoren za tvoja pričakovanja. In dejstvo, da nočem biti, ima spet opraviti s tabo. Ne pa zgolj z mano. A nimam pravice do tega, da sem, kar sem?

MIKLAVŽ: Ne, nimaš je. Nimaš je, ker obstaja neki splošno sprejeti vzorec normalnosti, ki se mu moramo vsi, ne glede na osebne želje, prilagajati po najboljših močeh. Zapreti se v kripto in iz nje pljuvati na vse, ki pridejo mimo, ni nobena sijajna osamljenost, ampak beg pred odgovornostjo do sveta.

KONRAD: Sovražim vse, kar ima opraviti s svetom, kakršen je postal, ko sem bil pozoren na druge stvari. Dolgočasi me vse, kar je s tem svetom povezano. Drobna veselja in drobne žalosti mojih sorodnikov me dolgočasijo do dna srca. Predvsem pa me dolgočasi vsaka vrsta pogovora, tudi tale s teboj, saj mojim mislim odvzema resnico, resnost in pomen.

MIKLAVŽ: Tvojim mislim.

KONRAD: So mi pač ljubše od tvojih, oprosti. Kakor so tebi tvoje ljubše od mojih. Zakaj potem to brezplodno naprezanje, da bi komunicirala?

MIKLAVŽ: Verjetno sploh ne veš, kako trpim, ko te vidim takega. In našo družino. Kaj je nastalo iz nje.

KONRAD: *(po premoru, tiho)* Mi lahko nekaj zaupaš? Kakšen občutek je to? Trpljenje. Opiši mi ga.

MIKLAVŽ: Se norčuješ iz mene?

KONRAD: Zakaj ne moreš v mojih besedah videti samo tistega, kar skušam z njimi izraziti? Povedal si mi, iskreno, da trpiš. In jaz sem te prosil, enako iskreno, da mi opišeš nekaj, česar ne občutim več. Že nekaj let. Odvadil sem se. Tako kot kajenja.

MIKLAVŽ: Ga nič ne pogrešaš?

KONRAD: Kajenja ne, trpljenje pa dostikrat. Ne zaradi trpljenja samega, ampak zaradi smeha. Ko sem še znal trpeti, sem se znal smejati bolj polno. Nekako, kot bi se reklo, iz srca. Zdaj pa moj smeh zveni nekam, kaj pa vem ...

MIKLAVŽ: Votlo?

KONRAD: Recimo.

MIKLAVŽ: In to te moti.

KONRAD: Nekoliko. Ne vem, zakaj bi se sploh še smejal. In če se ne morem niti smejati, kaj mi sploh še ostane?

MIKLAVŽ: Če želiš ponovno trpeti, ti lahko pomagam. Lahko ti povem nekaj, česar ne veš.

KONRAD: To ti absolutno prepovedujem. Vem, da nosiš v sebi neizživet teroristične težnje, ampak prosim te, ne vdiraj v mojo nevednost z informacijami, ki so v vsakem primeru zanimivejše zate kot zame.

MIKLAVŽ: Imam informacijo, ob kateri bi tvoje truplo vsaj trznilo, če ne oživel.

KONRAD: In posredoval bi mi jo z največjim užitkom, kot razodeva tvoj škodoželjni izraz. Zadrži jo zase, za danes imam dovolj. (*Pogleda na uro.*) "Koliko je čas? Nemogoče! Štiri čas? Tak velik čas?" Citat iz *Casablance*.

MIKLAVŽ: Vseeno ti bom povedal ...

3.

(*Vstopi Damjan.*)

DAMJAN: Oprosti, nisem vedel, da imaš obisk ...

KONRAD: (*se ga silno razveseli*) Damjan oziroma Dinky, kje pa hodiš toliko časa, si pozabil, da sva zmenjena? Moj brat se pravkar poslavlja.

MIKLAVŽ: (*gre proti izhodu, se ustavi pri Damjanu*) Veselim se vaše naslednje oddaje.

DAMJAN: Saj res, pozabil sem prinesiti gnilo jajce; lahko mi pa zabrišete v obraz kaj drugega, kakšno intelektualno ost, recimo?

MIKLAVŽ: Resno mislim. Danes je težko najti televizijsko oddajo, ki bi tako pogumno kljubovala prevladujočim trendom. Vaše elitne debate o vrednotah v sodobnem času so pravi balzam za dušo.

DAMJAN: Vrednote v sodobnem času so vredne toliko, za kolikor jih je mogoče vnovčiti. Zakaj se pretvarjate, da tega ne veste?

MIKLAVŽ: Presenečate me; mislil sem, da ste popoln debil.

DAMJAN: Jebite se. Če ne bi bili njegov brat, bi vas zdajle na gobec. Kaj že delate? Aja, pišete neke usrane knjige, ki jih nihče ne bere. Kultura! Sem že na tleh, se že plazim pred vami.

(*Miklavž odide.*)

KONRAD: Ta je bila pa vendarle malce prehuda.

DAMJAN: Sit sem ljudi, ki vidijo v meni golazen, pri tem pa sami niso nič boljši.

KONRAD: In kakšne posebne želje so te prinesle po stopnicah navzdol? In to ravno zdaj, ko se mi je končno ponudila priložnost, da se posvetim *Casablanci*?

DAMJAN: Vrnila se je.

KONRAD: Kdo?

DAMJAN: Ona candra, ki ti je pokazala joške.

KONRAD: Če misliš Matildo, ki te je hotela zlorabiti, se bojim, da je tokrat njen namen še manj plemenit. Svetujem ti, da jo nemudoma vržeš na cesto.

DAMJAN: A veš, kaj predlaga? Da bi se preselila k meni, ker je, kot pravi, mansarda ravno dovolj velika, še najbolj pa ji je všeč jacuzzi, in da bi tukaj snemali filme.

KONRAD: Tratenje časa – *Casablanca* je že posneta.

DAMJAN: Filme, stric, filme, a veš, kaj so filmi?

KONRAD: Misliš, dirke z avtomobili, dinozavre, superman skozi okno noter in skozi dimnik ven? Odpade. Mene ne bi motilo, ampak kaj bi rekli sosedje? To je vendarle spodobna soseska.

DAMJAN: Skratka, nisi ravno navdušen.

KONRAD: Nisem navdušen nad tem, da bi v *moji* mansardi, ki sem jo opremil s *svojim* denarjem, nekdo snemal porniče, ne. Tudi tvoja teta bi imela kakšno pripombo, če ne bi ta hip predavala v Tbilisiju.

DAMJAN: A zdaj že v Tbilisiju?

KONRAD: V Reykjaviku, v Tbilisiju je bila zadnjič.

DAMJAN: Sta pa res idealen par. V času, ko ona prepotuje pol Evrope, ti narediš pet korakov po hiši. Zrela sta za Guinnessovo knjigo rekordov.

KONRAD: Tudi ti, dragi Dinky, glede na hitrost, s katero ti možgani zdrsnejo iz glave v centimeter zgubane kože. Ti ni dovolj tvoj šov, se *moraš* ukvarjati še z večjo umazanijo?

DAMJAN: Šova ni več. Šov so brisali. Malo prej me je klical direktor. (*Si gre natočit viski.*) Da sem šel predaleč in take reči. Prodaj se je Cerкви, očitno.

KONRAD: Čakaj no ... Hočeš reči ...

DAMJAN: Ja, to hočem reči. Odrezali so me, barabe kurčeve. Dvignem jim rejting, oni pa meni nož v hrbet. Takšen je svet, ki se ga izogibaš. In moram reči, da začenjam po malem razumeti, zakaj to počneš.

KONRAD: Ne ženi si tega k srcu; to je vendar bila neka insignifikantna zasebna televizija, kakršnih mrgoli tam zunaj. Ponudi svoj šov nacionalki. Nikoli ne veš, navsezadnje tudi oni iščejo načine, kako pridobiti peščico gledalcev.

DAMJAN: Skratka, odločil sem se. Matilda se bo preselila k meni in jutri začnemo s snemanjem. Bo precej hrupno, ampak saj lahko zmeraj naviješ zvok pri *Casablanci*. (Odloži kozarec, se odpravi proti vratom.)

KONRAD: A nisi prišel po nasvet?

DAMJAN: Ravno kar sem ga prebral na ekranu. "Recimo, da se ti brigaš za svoje posle, jaz pa za svoje." (Odide.)

KONRAD: (se zastrmi v tla) Ampak saj ... to ne more biti res. Tukaj sem vendar ... doma.

DAMJAN: (se vrne) Pa še nekaj. Moti me tvoje vtikanje v mojo zasebnost. Ti kdaj rečem, da ne bi smel gledati starih filmov? Ti to prepovem? Ne. Ti pa kar planeš name. Kot da sem tvoj mladoletni sin, ki ga moraš vzgajati po nekih svojih predpotopnih idejah o nemoralnosti.

KONRAD: Ne vtikam se v tvojo zasebnost, samo branim se pred tvojim vdiranjem v mojo. In ta moja zasebnost sega vsaj v pravnem smislu tudi v mansardo, katere lastnik sem, ti pa samo najemnik brez najemne pogodbe, ki ne plačuje niti stroškov, kaj šele najemnino.

DAMJAN: Mansardo mi je oddala Lucija, ne ti. Najemnino plačujem njej oziroma bi jo, če bi to od mene zahtevala in če bi se mi njena zahteva zdela razumna. Popolnoma jasno je, da se mi ne bi, kar ve tudi ona, zato mi take nerazumne zahteve ni nikoli postavila. Sem torej najemnik po dobri volji svoje tete, vendar zaščiten z vsemi členi relevantnega zakona. V svojem stanovanju lahko počnem, kar hočem. Štekaš? Tebe sem prišel vprašat za mnenje zgolj iz vljudnosti. In to zadnjič.

KONRAD: Saj ni moj namen, da bi ti kar koli prepovedal. Še najmanj snemanje pornografskih filmov. Če je svet postal ena sama pornografija, bi bilo nesmiselno upati, da mi ne bo prej ali slej pljusnila v hišo. Bojim se *zate*, Dinky, za tvoj ugled. Ne živimo v velemestu, vsi se bolj ali manj poznamo. Boš lahko živel s tem, da se ti ljudje posmehujejo?

DAMJAN: Saj ne bom *nastopal* v filmih. Nastopala bo Matilda, pa razni tipi, ki jih bomo najeli.

KONRAD: Pametna odločitev. Kaj boš pa ti? Snemal?

DAMJAN: Tudi snemali bodo drugi. Jaz bom scenarist in režiser.

KONRAD: Nisem vedel, da taki filmi potrebujejo ...

DAMJAN: Snemali bomo umetniške erotične filme za najzahtevnejši mednarodni trg. Matilda upa, da bo tako prišla do avdicije v Hollywoodu.

KONRAD: Pa ste vsi normalni, vi, ki se tega lotevate? Mislim, normalni v smislu realizma?

DAMJAN: Pravzaprav bodo moji scenariji bolj poetični kot realistični.

KONRAD: Mislil sem nekaj drugega. Samo še eno vprašanje: jaz osebno bi mnogo raje gledal take prizore v naravi, sredi gozda, ob žuborečem potočku, navsezadnje tudi na klopci v parku, da ne omenjam jahte v morskem zalivu, ki bi se lahko gugala v ritmu, saj veš, kaj mislim ...

DAMJAN: Ne gre brez francoske postelje. In jacuzzija. In ogledala na stropu. Skratka: če imaš še kakšne ugovore, jih spravi v pisno obliko in mi jih pošlji s priporočeno pošto prek odvetnika. Štekaš?

KONRAD: Zanimivo, kaj vse se zgodi v dobri uri in pol. Od trenutka, ko si me prišel ponosno opomnit, da ne gledam tvoje kulturne panorame na komaj znani zasebni televiziji, si zdrsnil ne samo na raven lažnega Casanove, ki ima težave z raztegovanjem centimetra svoje zgubane kože, ampak v vlogo ponižanega naduteža, čigar nepomembno oddajo je ukinila najbolj nepomembna televizijska postaja na svetu, vse do ubožca, ki se mora zadovoljiti s pisanjem scenarijev za posnetke vulgarnih kopulacij, in samo zato, ker lahko skupini pokvarjenih povzpeticov ponudiš jacuzzi in francosko posteljo, do katerih si prišel zaradi *mojega* upanja, da si bom s tem kupil mir.

DAMJAN: (*se približa Konradu*) A ti povem, kaj si mislim o tebi?

KONRAD: Izvoli.

DAMJAN: Fuck you, to si mislim o tebi. Fuck you. (*Se obrne in gre proti vratom. Se skoraj zaleti v Miklavža, ki se je vrnil, in mu zasika v obraz.*) Fuck you, too. (*Odide.*)

4.

MIKLAVŽ: Kaj pa mu je?

KONRAD: Oh, trenutek gneva ob nenadni zavesti, da v tem življenju ne bo zasedal vodenih položajev.

MIKLAVŽ: Tako kot jaz, hočeš reči. V nasprotju s tabo, ki si jih, vsaj enega, vsaj za pol leta. A veš, zakaj sem se vrnil? Ker ti preprosto moram povedati, kar sem ti nameraval povedati.

KONRAD: Te lahko najprej vprašam za majhen nasvet o relativno pomembni stvari?

MIKLAVŽ: Za nasvet? Ti? Mene?

KONRAD: Pretlačil si pol sveta, napisal si deset knjig, prebral si jih najmanj pet tisoč, poročal boš o prometnih nesrečah, od katerih se je ena prav danes zgodila meni, koga naj vprašam, če ne tebe? Sedi, prosim, spijva nekaj v znamenje bratovskega pobotanja.

MIKLAVŽ: *(togo)* Ne bom sedel. In tudi pil ne bom.

KONRAD: Trikrat si bil poročen, čeprav si dvajset let mlajši od mene, prepotoval si več držav, kot jih je v najnovejšem atlasu sveta, verjetno si preizkusil ženske najmanj sto različnih narodnosti, kar ti lahko le zavidam, kajti jaz sem bil v tem pogledu izjemno skromen – kakšen bi bil tvoj odziv, če bi te naenkrat nekdo obvestil, da imaš nekje, na otočju Tonga, ali v Bocvani, ali na Trinidadu, osemletnega sina?

MIKLAVŽ: *(po premoru)* In kaj bi storil ti, na mojem mestu?

KONRAD: Ne vem, zato bi rad vedel, kaj bi storil ti, na svojem mestu.

MIKLAVŽ: Verjetno nekaj takega, kot bi storil ti, če bi vedel, kaj bi storil na mojem mestu.

KONRAD: Začniva znova. Se ti zdi, da je na tem svetu pomembno imeti otroke, si zagotoviti nesmrtnost za svoje gene, poskrbeti za to, da je na svetu čedalje več Dinkyjev za čedalje manj ljudi, ki bi jih hoteli gledati na televiziji?

MIKLAVŽ: Osebnostno mislim, da so otroci ovira, če hočeš na tem svetu narediti kaj res pomembnega.

KONRAD: To pomeni, če prav razumem, celibat. Če ti ne uspe, pa vztrajno zanikanje očetovstva.

MIKLAVŽ: Odvisno od primera.

KONRAD: Glej ... Zanima me, zakaj bi se *ti*, kot človek, kakršen si, hotel srečati z bitjem, za katerega nekdo trdi, da je tvoj sin.

MIKLAVŽ: Iz radovednosti.

KONRAD: Je to vse?

MIKLAVŽ: Se je pojavila ena od tvojih nekdanih uslužbenk in ti sklenila zagreniti življenje?

KONRAD: Nihče mi ne more zagreniti življenja, ker je ravno dovolj grenko, da ni presladko, kar pomeni, da je pravšnje vsaj zame.

(Se spusti na kolena in zleze pod mizico za pijače.)

MIKLAVŽ: Kaj pa delaš?

KONRAD: *(prileze nazaj, se postavi pokonci)* Obnavljam morebitno zvezo z morebitnim svetom, imaš kaj proti?

MIKLAVŽ: Veš kaj me pri tebi najbolj moti? Da ne znaš biti odkrit. Zakaj mi ne poveš naravnost v obraz?

KONRAD: Česa?

MIKLAVŽ: Da nisem v življenju ničesar dosegel, vsaj ničesar takega, kar bi ti lahko cenil.

KONRAD: Napisal si deset knjig, za božjo voljo.

MIKLAVŽ: Nobene nisi prebral. Niti ene.

KONRAD: Večina ljudi na svetu ni prebrala nobene tvoje knjige. Večina ljudi ne bere. Zakaj si med milijardami svojih nebralcev izbral ravno mene za obračun z ravnodušnim svetom?

MIKLAVŽ: Boli me, ker se načrtno ne zmeniš za moje delo, prav ignoriraš ga.

KONRAD: Obljubim, da bom redno prebiral tvoja poročila o prometnih nesrečah.

MIKLAVŽ: Se spomniš, kaj si mi rekel, ko sem te prosil za nasvet pred svojo prvo poroko? Da sem dobro izbral. Da ti je Angelca všeč, ker je razgledana, urejena, uravnotežena, prava sopotnica zame.

KONRAD: Zdelo se mi je, da potrebuješ moralno podporo.

MIKLAVŽ: Zlagal si se, da bi se me znebil. V resnici si dobro vedel, da je lena, razvajena, nerazgledana, sebična in neiskrena. Pet let sem rabil, da to odkrijem. Ti pa nič, kot da te stvar ne briga.

KONRAD: Stvar me dejansko ne briga. Ni me takrat in ne briga me zdaj. Kdo pa sem, da bi ti solil pamet? Če se hočeš zaklati s poroko z neumno žensko, se zakolji, navsezadnje imaš pravico do svojih napak. Tako kot jaz do svojih.

MIKLAVŽ: Torej priznavaš?

KONRAD: Kaj?

MIKLAVŽ: Da je bila poroka z Lučko napaka.

KONRAD: Dejansko sem gluha za vse, kar mi nameravaš povedati v zvezi s tem.

MIKLAVŽ: Tudi če ti povem nekaj, kar bi te moralo zanimati?

KONRAD: Nič me ne *mora* zanimati in ničesar ni, kar bi *moral* vedeti.

MIKLAVŽ: Zakaj z Lučko nista imela otrok?

KONRAD: Ker sem neploden, bo to zadostovalo, inšpektor?

MIKLAVŽ: In kako se je Lučka s tem sprijaznila?

KONRAD: Vdano in modro, kot se vdano in modro sprijazni z vsem, kar ji prinese življenje. Nekaj časa sva razmišljala o posvojitvi, a sva nazadnje ugotovila, da otrok ne marava. Ne le zato, ker so hrupni in kar naprej zahtevajo odgovore na nemogoča vprašanja, ampak zato, ker odrastejo in postanejo ponesrečene karikature svojih staršev.

MIKLAVŽ: Ampak Lucija se ni sprijaznila s tem. Nasprotno, odločila se je, da si bo naraščaj priskrbela s pomočjo koga drugega, a ni tako?

KONRAD: Če nadaljuješ, te bom moral udariti.

MIKLAVŽ: Ker pa je ženska z integriteto, je hotela vse skupaj ohraniti v okviru družine.

KONRAD: Opozarjam te.

MIKLAVŽ: Pri meni njena ponudba ni padla na plodna tla. Izgovoril sem se, da si bil nekoč moj idol in da moram, čeprav to že dolgo več nisi, ostati zvest vsaj svoji veri v tvojo izjemnost. Potem je, in ne reci, da tega ne veš, poskusila pri najinem svaku, možu najine vrle sestre. Imam informacije, da je tudi on najprej zavrnil možnost dodatne reprodukcije svojih genov v plemenite namene. Kaj ga je nazadnje premamilo, ni znano, bi pa rekel, da mogoče ne toliko Lučkini čari, saj je vendarle že kar v kritičnih letih, ampak bolj želja, da se maščuje najini sestri, ki v njem že dolgo ne vidi drugega kot predpražnik za svoje umazane čevlje.

KONRAD: *(mu pljusne viski v obraz)* Posvaril sem te.

MIKLAVŽ: *(si mane oči)* Sranje ... Nič ne vidim.

KONRAD: Slepota, dragi brat, ima več oblik. Najhujša od njih je domnevna vsevidnost.

MIKLAVŽ: Ptički čivkajo o tem, ti pa se strahopetno sprenevedaš, da nič ne veš.

KONRAD: Sprenevedal se bom po mili volji o vsem, kar se mi zdi sprenevedanja vredno. Navsezadnje sem to obvladal že, preden si ti prijel na svet.

MIKLAVŽ: Nimaš nobenega dostojanstva?

KONRAD: Ravno dovolj, da se vsako jutro obrijem brez pretirane želje, da bi si z britvijo prerezal vrat. Ti si ga prerežeš trikrat na dan s svojim dolgim jezikom.

5.

(Vstopi Lucija s potovalko.)

LUCIJA: Vrata še zmeraj odklenjena, zvonec še zmeraj ne dela.

KONRAD: Prikladno, če se vrneš nepričakovano pred napovedanim časom.

LUCIJA: Stvar se je končala dan prej, dobila sem sedež na letalu, ni se mi dalo potikati po Neaplju. *(Postavi potovalko na tla.)*

MIKLAVŽ: A nisi bila v Lizboni?

LUCIJA: V Lizboni sem bila zadnjič, zakaj?

KONRAD: Moj dragi brat se ravno kar odpravlja. Proslavila sva velik dogodek v njegovem življenju: postal je novinar, poročal bo o prometnih nesrečah. Končno ga bodo brali vsi, a ni to lepo?

LUCIJA: Čestitam. Mislila sem, da se poteguješ za zunanjo politiko.

KONRAD: Tam je premalo krvi za vampirja; živimo v časih, ko na cestah umre več ljudi kot v vojnah.

LUCIJA: Nista najboljše volje, sta se sporekla?

KONRAD: Midva? Nikoli. Bolj bratovskih bratov ne bi našla nikjer; v splošnem veselju sva se nekajkrat spotaknila in se polila z viskijem, to je vse.

MIKLAVŽ: Grem. Lepo te je videti, Lučka. Nič se nisi postarala.

LUCIJA: Si se pa ti, če sva že pri tem. Pravzaprav zgledaš, kot da si sam doživel prometno nesrečo.

MIKLAVŽ: (*Konradu*) Mogoče me je zaneslo predaleč. In sem si nekaj stvari izmislil.

KONRAD: Saj si pisatelj, hvala bogu, da imaš domišljijo. Zdaj si jo moraš samo še pozdraviti, kajti očitno je bolna.

MIKLAVŽ: (*pri vratih*) Lep dan želim. (*Hitro odide.*)

LUCIJA: Kaj pa si je izmislil?

KONRAD: Oh, celo vrsto neumnosti. Kako sem nekoč bil njegov idol, ker sem baje po Nemčiji kradel načrte za hidroelektrarne, in podobne otročarije, saj ga poznaš.

(*Zleze pod mizico.*)

LUCIJA: Kaj pa delaš?

KONRAD: Rad bi izklopil telefon.

LUCIJA: Saj je bil izklopljen, a si ga vklopil, tačas, ko me ni bilo?

KONRAD: (*se postavi na noge*) Očitno sem ga res.

LUCIJA: Zakaj?

KONRAD: Pričakujem, da me bodo povabili na obletnico mature.

LUCIJA: Saj ne boš šel.

KONRAD: To je druga stvar. Ampak za to, da ne grem, se lahko odločim samo, če me povabijo.

LUCIJA: Zakaj si potem telefon spet izklopil?

KONRAD: Ker se ne morem odločiti, ali naj se odločim, da jim onemogočim, da me povabijo, kar bi mi prihranilo odločitev, da ne grem, ali pa naj se odločim, da ne grem šele potem, ko sem jim omogočil, da mi dajo možnost za tako odločitev.

LUCIJA: Vidim, da se nisi kaj dosti spremenil, tačas, ko me ni bilo.

KONRAD: (*skuša zapeti*) "Tačas, ko me ni bilo ... Tačas, ko me ni bilo ..." In seminar, je bil v redu? Letalo udobno? Ste leteli visoko?

LUCIJA: In *Casablanca*? Si jo pogledal do konca?

KONRAD: Nekatere stvari potrebujejo čas. Mogoče potem, ko bi jo enkrat pogledal do konca, kar se doslej ni zgodilo, več ne bi mogel biti to, kar sem.

LUCIJA: Kaj pa si?

KONRAD: Dobro veš, saj si me večkrat že sama opisala. Čeprav morda ne z besedami, ki bi jih uporabil jaz. Sem strupen, vendar po srcu neznosno dober nekdanji kvaziintelektualec, ki stvarem in ljudem dopušča, da dihajo s svojimi pljuči, v naivnem upanju, da bo smel isto početi sam vsaj med štirimi stenami hiše, za katero je pred tremi meseci plačal zadnji obrok posojila.

LUCIJA: Nisem vedela. Čestitam.

KONRAD: Se ti zdi smiselno, da to proslaviva z domačim narezkom in kozarcem vina? Ali bi se raje najprej skopala?

LUCIJA: Zakaj bi se morala skopati?

KONRAD: Onesnaženje zraka v Bejrutu mora biti pošastno.

LUCIJA: V Neaplju.

KONRAD: Še hujše. Sploh pa je tvoja navada, da se najprej skopaš, ko se vrneš s svojih seminarjev; ni razloga, da bi se odrekla običajnemu užitku prav danes, ko pričakujem, da me povabijo na obletnico mature. Tačas, ko čakam na klic, se lahko ti očistiš še za pet seminarjev vnaprej.

LUCIJA: Ker pa ne čakaš na klic, saj si izklopil telefon, ni potrebe, da se grem skopat. Za kar tudi sicer ni potrebe, saj se ne počutim umazano.

KONRAD: Mislim, da bom telefon znova vklopil, ne zato, ker bi ti hotel dati priložnost, da se greš skopat, čeprav se ne počutiš umazano, ampak zato, ker bi se rahlo umazanega počutil jaz, če ljudem ne bi dal možnosti, da mi sporočijo kaj pomembnega.

LUCIJA: Pa je zate sploh kaj pomembnega?

KONRAD: Pomembnega zanje, ne zame.

LUCIJA: Se pravi, da zate ni pomembna nobena stvar.

KONRAD: Samo še status quo. Ta pa doživlja napade z vseh strani. Celo s strani tvojega nečaka, ki namerava direktno nad najino spalnico početi nekaj, kar te bo gotovo vznemirilo. Ker pa ne vem, ali v pozitivnem ali negativnem smislu, ti naj sam pove.

LUCIJA: Ampak status quo ne more trajati večno.

KONRAD: Lahko, če se vsi potrudimo.

LUCIJA: Vsi se ne moremo. Ti pa tudi ne moreš skriti, da nisi povsem ravnodušen do tega, kar ti je zaupal tvoj mlajši brat.

KONRAD: Oh, daj no, kaj mi lahko zaupa takega, česar ne bi že vedel?

LUCIJA: Skratka, veš.

KONRAD: Samo, če vztrajaš, da morava o tem govoriti; drugače pa nimam pojma, o čem govoriš. Ali nisva v življenju odigrala že dovolj iger, da ne bi mogla zaradi ljubelega miru odigrati še ene?

LUCIJA: "Pretvarjajmo se, da se nič ne dogaja?"

KONRAD: A ni to splošno veljavni moto sveta, v katerem nam je dano odslužiti preostanek let? A se ni svet, v katerem so nekoč ustvarjali zgodovino samo megalomani in kriminalci, v času najine nepozornosti tako spremenil, da lahko v njem po novem brez napora najdejo svoje mesto tudi majhni lopovi, kakršna sva midva?

LUCIJA: Ampak pretvarjanje je laž, a ni? Čeprav je, kot si nekoč dejal, na svetu tako malo resnice, da je treba biti z njo ekonomičen, si vsaj nekateri slej ko prej zaželimo, da bi nekaj resnice potrošili. Vsaj zato, da se prevetri zrak.

KONRAD: Po premisleku se mi zdi, da bi vendarle moral vklopiti telefon.

(Spleza pod mizico.)

LUCIJA: Zadnje čase si nenavadno odločen.

KONRAD: *(se postavi na noge, si natoči viski)* Res nočeš, da nazdraviva tvoji srečni vrnitvi?

LUCIJA: Vrnitev ni srečna in tudi vrnitev ni, ker je samo začasna. Mi ne boš povedal, kako dolgo že veš?

KONRAD: Oh, če že vztrajaš, in vidim, da res ne misliš odnehati, približno od takrat, ko se je stvar začela dogajati.

LUCIJA: Katera stvar?

KONRAD: Glede na to, da veva, o kateri stvari se pogovarjava, nima smisla, da jo zraven še imenujeva; to bi ji dalo pridih banalnosti.

LUCIJA: Tvoja uvidevnost je čisto pretvarjanje; najraje bi me na gobec, zakaj tega ne storiš?

KONRAD: Ker te nočem kaznovati za nekaj, kar je, objektivno gledano, moja krivda.

LUCIJA: Tvoja?

KONRAD: Nikoli nisem pričakoval, da se boš zaradi moje neplodnosti odrekla materinstvu, ki je vendarle edini osmišljujoči dogodek v življenju normalne ženske. Povsem naravno se mi je zdelo, da boš potem, ko bo ura začela opazno tiktakati, skušala poiskati pot do izpolnitve druge. Tudi jaz bi, na tvojem mestu. Edino ...

LUCIJA: Edino?

KONRAD: Edino, kar me je presenetilo, je bila tvoja izbira. Za moje pojme precej ponesrečena.

LUCIJA: V kakšnem pogledu?

KONRAD: V vseh pogledih. Vedel sem, da ne maraš epruvet in umetnih oploditev s semenčicami neznanih donatorjev, zato te variante nisem nikoli predlagal. Sem pa pričakoval, da boš ustrezno spermo poiskala pri moškem, ki bi lahko prispeval vsaj povprečne, če že ne genialne gene.

LUCIJA: In tega po tvojem nisem storila.

KONRAD: Ne vem, se ti zdi, da si?

LUCIJA: Kako lahko tako nerazumno preziraš lastnega brata?

KONRAD: *(se vidno zdrzne)* Brata? Sestrinemu možu se reče svak, ne brat. *(Premor.)* Ali pa se motim in se mu res reče brat.

LUCIJA: *(se zmede)* Prav imaš, sestrinemu možu se res reče svak. Ta navzkrižna sorodstva so mi zmeraj povzročala preglavice. Svak, snaha, tast, še zdaj mi ni jasno. Skratka, tvoj brat, ne tvoj svak, ampak tvoj brat ti je povedal, da sem, kot si se slikovito izrazil, ustrezno spermo za otroka iskala pri tvojem svaku.

KONRAD: Res mi je to povedal.

LUCIJA: In ker si tako ali tako že vedel, si mu verjel.

KONRAD: Z veliko težavo. Navsezadnje si elegantna izobražena dama, ki se ne bi niti pod razno spečala s popolnim kretenom, tudi če bi bil edini moški na svetu.

LUCIJA: Zame je nekaj časa res bil edini moški na svetu. In je še, pravzaprav. Kaj pa je tisto, zaradi česar je po tvojem mnenju kreten?

KONRAD: Poleg tega, da preveč pije, blebета brez prestanka in nikomur ne pusti do besede, ima zelo neprijetno navado, da prdi. Ne občasno, kar delamo vsi, ampak zelo pogosto, ponavadi pri mizi vpricho drugih ljudi, na sestankih s poslovnimi strankami, v restavracijah, celo v cerkvi baje, kamor ne zaide pogosto. Dopuščam sicer, da nad tem nima kontrole, čeprav bi pomagalo že to, da neha jesti fižol. Ampak ko vsaj ne bi vsake od teh odurnih eksplozij pospremil z neumnim režanjem in debilnimi pripombami, kakršna je recimo: "A ste slišali, da so Američani ravno kar preizkusili novo bombo?"

LUCIJA: Skratka, kreten je zato, ker ne more zadržati vetra.

KONRAD: Mene osebno to ne moti, saj se nisva nikoli kaj prida družila. Ampak če pomislim nate, in na to, da mu uide v trenutku, ko naj bi ena od njegovih semenčic predrila tvoje jajčece ... brrrrr! Res mi je žal, da ne zmorem pokazati večjega navdušenja nad tvojo izbiro očeta mojega otroka, ampak zakaj se nisi posvetovala z menoj, preden si se lotila tega podviga? Zanesljivo bi ti našel boljšega partnerja.

LUCIJA: Se sploh zavedaš, kako grdo me žališ? (*Posmrka, izuleče robček.*)

KONRAD: Moj namen je bil, da se o tem ne pogovarjava.

LUCIJA: Stvari ne morejo obviseti v zraku.

KONRAD: V moji izkušnji je mnogo huje, ko zgrmijo na tla.

LUCIJA: Hočem vedeti, kdaj in kako si izvedel.

KONRAD: A res morava zapravljati čas s podrobnostmi, vsak trenutek me bodo poklicali zaradi obletnice, predvsem pa me čaka še *Casablanca* ...

LUCIJA: Hočem vedeti.

KONRAD: Prav. Enkrat, ko si odšla na seminar v Bratislavo ali Varšavo ali Vilnius ali kamor koli že, si pozabila doma svoj mobilni telefon. Ker nisem imel kaj početi, sem sklenil izrabiti priložnost za to, da se končno seznanim s to moderno igračo, ki mi je bila zmeraj, kot veš, skrajno zoprna, predvsem zato, ker ima majhne gumbe, jaz pa debele prste. Tvoj nečak Dinky, Damjan, pardon, mi je pokazal osnove, naprej pa sem treniral sam. In sem odkril sporočila. Prejeta in odposlana. Lahko si predstavljaš, kako neizmerno sem se zabaval. Pomislil sem celo: kakšna imenitna iznajdba!

LUCIJA: Potem veš tudi to, česar mi še nisi povedal.

KONRAD: Ne vem, ali vem. To bi vedela ti.

LUCIJA: Skratka, tisti, ki se mu ni zdelo podlo, da zatoži vajinega svaka, je bil vsaj toliko uvideven do tebe, da je pozabil zatožiti sebe.

KONRAD: Ne vem, če je bil uvideven do mene. Prej do sebe. Ampak zdaj, ko vem, zakaj ni zatožil tudi sebe, sem mu hvaležen. Če se ne bi malo prej zagovorila, sploh ne bi vedel, da sta se kar dva moška žrtvovala – in brez dvoma, kolikor te poznam – garala za moje potomstvo. Kako pa je stvar potekala, simultano, izmenoma, po abecednem redu?

LUCIJA: Ogaben si.

KONRAD: Samo da ni hujšega; s tem se da živeti.

LUCIJA: Ti očitno lahko živiš z vsem in vsakomer, tudi z ženo, za katero veš, da ti natika rogove; se sploh zavedaš, da nisi normalen, kaj pa se je zgodilo s tabo? Te nič ne moti, da sem te varala z bratom?

KONRAD: Brat vsaj ne prdi. Poleg tega je ob vsej svoji depresivni vase-zagledanosti sposoben vsaj enkrat na leto povedati kaj duhovitega. Ali bistrega. Ali pametnega. Res je v marsikaterem pogledu prava reva, maščevalna majhna rit, majhna uš naše družine, je pa dvajset let mlajši od mene, zraven pa verjetno obvlada kar nekaj orientalskih kopulacijskih veščin, kar tudi ni zanemarljivo. Vprašanje seveda je, kakšna je koncentracija njegovih spermatozoidov. Če ni večja od moje, so bili napor z zaman in se bo treba zanesti na manj užitnega, vendar bolj plodnega prdca. Ali se reče prditelja? Kako kaj kaže glede naraščaja? – kar veselim se poscanih pleníc na stara leta.

LUCIJA: Sovražim te. Nikoli te nisem, zdaj te pa res.

KONRAD: Moški, ki razumejo ženske, so očitno bili v modi samo pet minut. Ampak ne morem pomagati, takšen sem. Takšen sem postal. Tudi jaz imam svoje življenje, čeprav se tebi zdi mrtvo. Pusti stvarem, da so, dovoli dogodkom, da se zgodijo; je s tem kaj narobe? Zmeraj sem mislil, da je to višja stopnja, neke vrste modrost.

(Zazvoni telefon. Konrad se zdrzne, se obrne in strmi proti aparatu. Počasi gre k mizici, dvigne slušalko, si jo položi k ušesu in jo takoj spet odloži.)

KONRAD: Kje sva ostala?

LUCIJA: Pusti telefonu, da zvoni, dovoli slušalki, da pade, preden človek na drugi strani spregovori, ostani uvideven do vseh in vsega. Edini problem je, da to ni uvidevnost, ampak ravnodušnost, ki je napredovala do apatije. A sploh veš, da od tebe veje duh po trohnobi? Čisto vseeno ti je, kaj se dogaja, dokler se lahko pretvarjaš, da se nič ne dogaja; zadrega se pojavi samo, ko si prisiljen zavzeti stališče. In če bi imela kakršen koli občutek krivde, bi bil ti tisti, ki bi me skušal prepričati, da mi ga ni treba imeti. In če bi zanosila, bi podtaknjena verjetno vzgajil kot lastnega sina.

KONRAD: Bi bil to greh?

LUCIJA: Gre za to, da doživljam tvojo požrtvovalnost kot najhujšo obliko poniževanja. Kako lahko spiš ob meni, kako me lahko še objameš, pobožaš in vse

ostalo, hkrati pa veš, da sem se nekaj ur prej krčevito trudila zanositi z nekom, ki ga povsem preziraš? Si lahko predstavljaš, kako mučno je za žensko deliti dom in posteljo z nekom, ki ne zna ali noče ali si ne upa odreagirati kot normalen moški?

KONRAD: (*mirno*) Je to vse?

LUCIJA: Ne. Še nekaj si vedel, pa mi nisi povedal. Lahko bi ti odpustila vse drugo, tega pa ti ne morem. Po treh letih brezplodnih poskusov, da bi mi kateri od dveh ploditeljev zaplodil otroka, sem končno zbrala pogum in denar ter se dala pregledati pravemu strokovnjaku. In veš, kaj je ugotovil? Seveda veš. Da ne bom nikdar zanosila. Da sem jalova. Kar si vedel ves čas. Kljub temu se ti je zdelo potrebno ali viteško, da me zaščitiš pred to resnico in si krivdo pripisal sebi, na podlagi zdravstvenega pregleda, ki ga nikdar ni bilo. Bravo!

KONRAD: No, to res ni taka stvar ...

LUCIJA: A veš, kaj si storil? Prisilil si me, da te varam, potem pa si moje varanje spremljal z zadovoljnim nasmeškom moralne superiornosti, dobro vedoč, da se trudim zaman, kar je tvoj sebični užitek še stopnjevalo. Si ti sploh normalen?

KONRAD: Mislim, da pretiravaš. Moja želja, da te zaščitim pred neprijetno resnico, se je vsaj meni zdela normalna reakcija moškega, ki ne želi, da bi njegova žena živela brez upanja. V tem kontekstu se mi majhna laž, da so mi zdravniki potrdili neplodnost, ne zdi tako prezira vredna, kot bi jo rada prikazala. Enako tvoje prikrivanje zunajzakonskih naprezanj, da bi zanosila; glede na okoliščine si se obnašala, kot sem pričakoval. Čeprav nisem računal na dva, ampak samo na enega, in nobenega iz naše družine. Škoda, da si šla na ta pregled, kajti zdaj se je upanje dokončno sesulo. Brez upanja pa bo tvoje življenje hitro postalo podobno mojemu.

LUCIJA: Kdo ti je dal pravico, da skrbiš zame, kot da nisem sposobna skrbeti zase?

KONRAD: Mogoče me je k temu spodbudil dialog v *Casablanci*, ko Ilse Lund reče Ricku: "Ne vem več, kaj je prav, odslej boš moral misliti za oba."

LUCIJA: K vragu s tvojo *Casablanca*. Zaprl si mi pot do avtentičnega življenja, se zavedaš? Na neki način si hotel, da postane enako zlagano kot tvoje.

KONRAD: A ni vsako življenje zlagano? Sestavljeno, kot je, iz trmastih iluzij o lastni pomembnosti in iz drobnih neresnic, ki si jih pripovedujemo, da se ne bi, tako kot Sfinga ob pravilnem odgovoru, vrgli v prepad?

LUCIJA: Ti kar glej svojo *Casablanca*.

KONRAD: Res si želim, da bi si jo ogledala skupaj. Razen, seveda, če se ti kam mudi.

LUCIJA: Kam pa naj bi se mi mudilo?

KONRAD: Oh, ne vem, na kakšen nov seminar v Kopenhagenu ali Hamburgu verjetno ne. Razen če si še toliko v zaletu, da se ti prezgodnji pristanek zdi pretvegan. Zavedam se tudi možnosti, da želiš nadaljevati kar tako, zaradi lepšega, da zapolniš čas, ki bi ga sicer morala posvetiti čemu drugemu, ne veš pa čemu.

LUCIJA: Si preslišal pomembno informacijo, ki sem ti jo posredovala? Ali pa je ne znaš vkomponirati v svoj udobni mali svet? Rekla sem, da je tvoj svak, ne glede na to, da prdi na javnih mestih, zame nekaj časa bil edini moški na svetu. In je še. In bo, ne vem sicer, kako dolgo, vsekakor pa dokler ga tvoja priljubljena sestra ne ubije.

KONRAD: No, jaz ji ne bom povedal, upam, da me poznaš vsaj toliko.

LUCIJA: Predvidevam, da tebe ne bo motilo, glede na to, da boš pač spremljal nadaljevanje nečesa, kar si brez ugovora spremljal doslej.

KONRAD: Ne, ne bo me motilo, moti me samo napadalna aroma njegovih vetrov. Ampak saj ne bosta prihajala sem, vsaj upam, da ne. Samo ena stvar mi ni jasna. Če sta že bila dva, in si zdaj sklenila, da boš nadaljevala z enim, zakaj z njim? Zakaj ne z mojim bratom? Ne morem si namreč predstavljati, da je moja sestra uspela najti moža, ki je lahko zanimiv tudi za mojo ženo.

LUCIJA: Si lahko predstavljaš, da imaš brata, ki je celo bolj dolgočasen kot ti?

KONRAD: To si lahko predstavljam.

(Zazvoni telefon. Konrad ga nekaj časa gleda. Potem dvigne slušalko in jo odloži.)

LUCIJA: Očitno ne nameravaš iti na tisto obletnico.

KONRAD: Rabim čas za premislek. To le ni odločitev, ki jo človek naredi vsak dan. Kot se ti ne odločiš vsak dan, da ti je pri meni pravzaprav najlepše. In da lahko vse drugo počneš tako mimogrede, kot se ustaviš na bencinski pumpi, da si napolniš tank.

7.

(Vstopi Damjan.)

DAMJAN: O, tetka. Si se vrnila? Boš kaj skuhala, kaj indonezijskega?

LUCIJA: Danes ne. *(S pogledom proti Konradu.)* Čutim potrebo po temeljiti kopeli.

(Vzame potovalko in odide. Konrad strmi proti telefonu. Damjan se približa.)

DAMJAN: Sta se sprla?

KONRAD: Midva s Pupko? Dobro veš, da je to že po definiciji nemogoče.

DAMJAN: Skratka, vesel boš, da se Matilda ne bo preselila k meni in da zgoraj ne bomo snemali porničev.

KONRAD: O ... Kaj pa se je zgodilo? Prižgal si dišečo palčko in doživel razsvetljenje.

DAMJAN: Točno. Iskal sem besedo in ti si mi jo ponudil. Razsvetljenje. Čeprav sem jih doživel že nekaj, je tole od vseh še najbolj orgazmično. Počutim se, kot da bi plaval – si lahko predstavljaš?

KONRAD: Ne, jaz se trenutno počutim kot želva, ki so ji odpovedale škrge in se na vse kriplje trudi, da bi zlezla na kopno.

DAMJAN: A res? To pa ni najbolj udobno.

KONRAD: Relativno precej neudobno.

DAMJAN: Ena od možnih definicij življenja, bi rekel.

KONRAD: Ena od možnih.

DAMJAN: Skratka, da se vrneva k meni. Postavil sem si vprašanje: kaj sploh počnem na tem svetu? Recimo, da jutri umrem: kaj bo ostalo za mano? En zajeban TV-šov, ki so ga ukinili, preden se je narodu vtisnil v zavest? Na privatni televiziji, ki nima šanse, da bi narodu kar koli vtisnila v zavest? In mogoče kak pornič, kjer bom podpisan samo kot avtor nesmrtnih dialogov v stilu: "U jebemti, kakšnega maš!" In: "Daj malo hitreje!" Ali: "Pofafaj ga, kuzla!"

KONRAD: No, saj to so kar zanimivi dialogi, nisem si mislil ...

DAMJAN: Stric, poslušaj ...

KONRAD: (*se razvname*) Saj nisem tvoj stric. Možu od tete se reče ujec. Razčistimo že enkrat te pojme, da ne bo prihajalo do nesporazumov. Ampak ne moreš me klicati ujec, to bi zvenelo, kot da se norčuješ iz mene, zato me kliči kar po imenu, okej, Dinky?

DAMJAN: Pozabi Dinkyja. Veš kaj mi je kapnilo v mojo pomanjkljivo zajebano srednješolsko pamet? Da je mogoče na tem svetu storiti tudi kaj koristnega. Ne mislim koristnega zase, ampak koristnega tudi za druge. Zakaj si tako začuden?

KONRAD: Nisem začuden, samo ostrmel sem, ker nisem verjel, da bom kdaj doživel čudež.

DAMJAN: Resno, stric, ujec, kar koli že, ne morem te klicati Konrad, oprosti, prevelik gospod si zame, čeprav nisi bil zmeraj, zdaj pa ugotavljam, da pravzaprav si. Sklenil sem posvetiti svoje mizerno življenje drugim. Zdaj pa nisi začuden, ampak skeptičen.

KONRAD: Ne, zdaj sem pa res začuden. Sploh si ne morem predstavljati, kaj bi lahko botrovalo takemu preobratu.

DAMJAN: Ogledal sem si pornografski film.

KONRAD: Pa menda ne prvič v življenju.

DAMJAN: Ne, ampak prvič tako, da sem videl, kaj pravzaprav je. In veš, kaj je? Navadna pornografija. Mehanično pumpanje gor in dol, blazen dolgčas. Kar stisnilo me je pri srcu; ne vem, če me je že kdaj tako. In sem pogledal skozi okno čez mesto. In veš, kaj sem si rekel? Pa saj ta svet tam zunaj ni drugega kot navadna greznica. Kako se mi je zgodilo, da sem podlegel tem mehkokurčnim prevarantom in zdrabsanim pičkam, ki se sploh ne zavedajo, kakšna lepota je sončni zahod? Si kdaj gledal sončni zahod iz mansarde? Moraš ga enkrat. Če ne verjameš v Boga, se boš resno zamislil, ko ga vidiš. Te bom poklical, ko bo posebej lep.

KONRAD: Hvala.

DAMJAN: Oprosti grdim izrazom, stric, vem, da to ni jezik tvoje generacije ...

KONRAD: Oh, ne pretiravaj, sem kar trpežen.

DAMJAN: Skratka, da ti povem. Sprevidel sem, da je rešitev le ena: da se ubijem ali da postanem umetnik. Premlad sem, da bi se šel ubijati, zato je moja prihodnost tako rekoč zapečatenata.

KONRAD: (*se odkašlja*) Bravo, Dinky.

DAMJAN: Čakaj, ni še konec. Kakšen umetnik, to je vprašanje. Slikar nisem, vsi moji konji spominjajo na zajce in obratno. Kipar ne bi hotel biti, ker bi si hitro raztolkel prste. Pisati se mi ne da, ker ne morem sedeti dlje kot dve minuti. Glasba ne pride v poštev, ker se je enkrat poleti, ko sem mimogrede udaril na tipke klavirja, roj muh zaletel v šipo in naredil množični samomor. Balet pa ti lahko hudo poškoduje palec na nogi. Kaj mi ostane? Snemal bom filme.

KONRAD: Ampak ne pornografske.

DAMJAN: Umetniške, take, kot je *Casablanca*.

KONRAD: Takih ni mogoče posneti dvakrat; rodil si se pol stoletja prepozno.

DAMJAN: Vem, stric. Tudi jaz sem si ogledal *Casablanca* najmanj petkrat. Vem tudi, da sem jo označil za sentimentalen shit. Ampak zdaj mi nekaj ne štima. Nekaj je v tem filmu, kar sem zgrešil. Neka skrivnost, za katero upam, da je ne boš obdržal zase.

KONRAD: Dvomim, da ti bo moje mnenje v korist. Te stvari so zelo osebne.

DAMJAN: Vseeno.

KONRAD: Prav. *Casablanca* predstavlja nekakšen vmesni prostor, čakalnico, vice. Ubežniki iz tistih delov Evrope, ki so jih okupirali nacisti, pridejo tja v upanju na prepustnico, ki bi jim omogočila polet v nevtravno Lizbono, od koder bi lahko nadaljevali pot v Ameriko, takrat še deželo upanja in svobode.

DAMJAN: Štekam.

KONRAD: Ampak v *Casablanca* je lažje priti, kot iz nje oditi. "Mogoče bova jutri na letalu," sanjajo optimisti. Pesimisti pa jadikujejo: "Nikoli ne bom mogel proč. Umrli bom v Casablanci." In realisti dodajajo: "Saj to sploh ni slab kraj za smrt."

DAMJAN: In?

KONRAD: Od tega, kaj si, je odvisno, kako si boš skušal zagotoviti prepustnico. Ali z zvijačo, grožnjo, kupčijo, prevaro, prostitucijo. Pod temi pritiski se nekateri povsem spremenijo. Bližina zla jih razsvetli. Nekateri pa ostanejo to, kar so. Za njih je prepozno.

DAMJAN: In kaj si po tej svoji definiciji ti?

KONRAD: Bojim se, da realist.

DAMJAN: Te to moti?

KONRAD: Sploh ne. Del realizma je tudi sposobnost, da si ne delaš nikakršnih iluzij o tem, zakaj si prišel v Casablanca. In zakaj nimaš ničesar, kar bi lahko prodal za prepustnico. Nazadnje razumeš celo odgovor na vprašanje: "Zakaj za vraga si prišel v Casablanca?" "Zaradi zdravja." Zaradi zdravja, Dinky.

DAMJAN: To si razlagam takole: odgovor na vprašanje, kako naj posnamem dober film, bom našel samo tako, da posnamem film.

KONRAD: *(se nasmehne)* Danes je vsekakor dan presenečenj.

(Zazvoni telefon. Konrad ga gleda, se ne premakne.)

DAMJAN: Ne boš dvignil slušalke?

KONRAD: Vključil sem tajnico.

(Lucija prihiti skozi vrata v kopalni halji.)

LUCIJA: A je slučajno zame? Na mobiju se mi je izpraznila baterija.

KONRAD: Mogoče pa ni samo zate. Mogoče je za vse nas.

(Sproži se tajnica, ki ima vključen monitor, zato slišimo glas klicalca.)

GLAS OSEMLETNEGA DEČKA: Halo, atek. Tukaj Mark Avrelij. Dedek mi je dal tvojo številko. Rekel je, da te smem poklicati. Baje si ga vprašal, če ve, kako umirajo ribe. Ne vem, kako je v morju, vem pa, kako umirajo v akvariju. Ribe umrejo v trenutku, ko nehajo plavati. Potem obvisijo v vodi, ker niso več užitne. Ribe ne jedo mrtvih rib. Dedek pravi, da si živ samo, dokler te drugi lahko pojedjo ali ranijo. Jaz pa mislim, da si živ, dokler te ima nekdo rad. Jaz te imam, čeprav te nisem še nikoli videl. Upam, da te bom. Kmalu. Pokliči me, čakam.

(Trenutek tišine. Konrad skomigne in naredi kretnjo z roko, češ ...)

KONRAD: Otrok ...

Luči počasi ugasnejo. Zavesa.